

fores feudi naturam alterare possint, illudque ad formam iuris Francorum, & Primogenituram redigere, cum hac differentia, quod respectu ipsius acquirentis, similes fuerint, ac indefinitum pro eius libito, & secundum formam, sibi bene visam dicta facultas concessa est, successoribus vero, quatenus plures & xisterent (ut par erat) non nisi de omnium simulante confusu, id est, quae cestant factio omnes querentes, nec aliqua ratio subesse videtur, sub cuius fundamento linea Primogenituram adversus hujusmodi dispositionem a primo acquirente faciendum conquerit Valeat, cum nullum ius pecuniae ex investiture, seu dicto supplici libello vim pecuniae obtinente sibi quaevis sit; adeo ut Camillus mutato consilio nullum facere dispositionem, sed ab intestato decedere eligatur, abso dubio omnes filii capaces pariterque successent, neque magis ius haberet primo, ac ultime genitus, cum facultas erigendis primogenituras non redacta ad usum, seu exercitium, nullius remaneat operationis, arguit regulariter, ac originaria natura fendorum, nisi constet ex particulari constitutio, vel forma concessionis, seu iure municipaliter redacta esse ad formam iuris Francorum, prout subeuda utriusque Sicilia dicitur concessa ad formam iuris Longobardorum prout sunt frequentius ac ferre omnia feuda Lombardie, & bene deductis per Minadoum conf. 1. Gales. lib. 2. contr. 1. & 2. apud quos docte, & eruditus de ha feudo, cum originaria qualitate, ac diversa natura in aliquibus immutata trahatur.

Unita difficultas, que in hac facie specie pro iure linea Primogenituri cadere posset, consistit in Dignitate Comitatus eiusdem fendo annexa, per quam feudum immutata videatur suam antiquam, & regularem natum, cum fenda Dignitatem nōdī fini individua jure Primogenitura defenda, ex plene deductis per Gales. ubi supra, Bellon. jun. de iure acrecentia. 6. 27. n. 27. etiam seqq. ac aliis passim, sed de facilis hæc difficultas cestat ex duobus.

Primo quia licet verissima sit haec propositio individualitas feudi Dignitatis quod ipsius subfiant, ad effectum ut una, vel pluribus personis defectis, portio deficiens non devolvatur ad dominum, neque in ea inter ius successorum, sed potius inter ius accreditandi, vel non defranchendi, ex iis quæ iusti termini radicis examinando probavit in gravissima causa Mutinensis Successionis feudorum inter DD. Rangones, in qua iuxta meum sensum ab Excelso Matino Confl. ipso etiam Ducali Celsitudine approbante, dictum fuit, attamen quoad commodum, frumentatione, exercitu, ac tituli decorum, in Lombardia de recepto constitutendo sunt etiam dividua, ita ut aquila sit omnium filiorum, & descendenter conditio ac successio, & quod confutandis testantur Jo. Andri. addit. ad specular. rubr. de feud. vers. non omitam. Ifern. in d. Imperiale, & proprie Duceatus, de prohib. feudatione per Feder. ubi Bald. Alvarot. Belvi. & alii, Socin. conf. 68. pof. n. 25. & 27. lib. 1. Bellon. jun. de iur. acref. loc. cit. Minad. d. conf. 5. n. 27. Gales. d. lib. 2. contr. 2. & ceteri, & sic in effectu nullum ius particulae Primogenituto cestat.

Secundum quia ex eodem supplici libello aperit liques, neque concedentis, neque acquirentis voluntatem fuisse per hujusmodi tituli, seu Dignitatis adiectionem alterare antquam feudi naturam dividuam super omnium capacum requalis gradus similitudine successione, ibid. exp̄s superpoter plurim filiorum, vel descendenter similitudine successio, & pollio cum sola facultate reducendi ad formam individualum Primogenituri, quatenus placet, unde verfum omnino in claris, & ex facto cestat omnis umbra dubitandi.

Demum obstat non potest ex privilegio in eodem supplici libello perito, feudum censendum esse antiquum, gentile, & avitum, unde propter ea parte potest difficultas, quod in feudo antiquo patet, & providentia, cestet haec facultas competens in feudo novo emptum, & acquiſito titulo oneroso, quoniam hujusmodi clausule in omnibus ferè fedulibus investitur apponi solite percuntur nudum Feudatarum privilegium, sic ad effectum gaudendi prærogativis, feudo antiquo, non autem novo competentibus, ut est præferit illa nobilitatis, qui feudum antiquum, & avitum nobilitatis, non autem novum emptum, & ad effectum latioris successione, quia in feudo novo non succedunt agnati transversales, sed filii descendentes ex corpore acquirentis, sicut in feudo antiquo cum pluribus similibus effectibus tunc feudum novum, & antiquum ponderat per Capyc. Investitura, verbo feudi generaverit. Antiquum, & vers. Novum, pagina 210. cum seq. tamen non examinans, & in quibus terminis loquuntur quarto. Feudite hujusmodi clausula virtutem, & operationem ponderantes.

*Su. Jo. Baptista de Luca.
A tergo Parmen. Feudi pro Illustriss. D. Co. Camillo Tafarono.
Repondeatur pro D. de Luca pro veritate.*

A Lind responsu ejusdem D. de Luca post mortem D. Co. Camilli datum D. Co. Octavio obvienti allegatis in priori Responso Confilium 55. Jan. & de quo responsum plures habet a mentione in presenti controversia, & presentem art. 3. n. 52.

P A R M E N . F E U D I .

*Q*uidam de cau tractato per Bellon. Jun. conf. 55. ex quo liquet decisionem fuisse in contrarium, à qua ipse non dicit fuisse recessum, unde propter recte admonet nos, præteritum Franc. deci. 260. n. 6. quod quando allegatur consilia, videtur oportet decisiones desuper editas potius attendendas, quia Consilientium authoritas supponit auctoritatem, & clientis affectionem semper suscepit.

Nos non verfum in eo puncto, quando scilicet Pater qui feudum acquisivit, & in eo Primogenituranum cum Principis autoritate erexit, posuit illare revocare, seu alia ad Primogenituras vocatos gravare, quo cau non intrant peculiares termini feudales ex iuribus, vel confutundinibus feudalibus regulandi, sed procedunt cum terminis, & regulis

gillis generalibus juris communis in bonis indifferentibus.

Stricte igitur ad leges & terminos feudorum, an scilicet primus acquisitor feudi, cui dignitatem adiici curavit cum formula patet, & providentia, posuit de illo disponere in prejudicium corum, quæ ex lege investitura vocati sunt.

Ad quartu diversos effectus, vel causis de his modis quæstioni agi solet, primo nempe an possit feudum refutari in manu Domini, ut illud prole retinetur, vel alteri concedat, secundum an possit alienari in extraneos in investitura non comprehensos, sive ex eundem extraneorum favorem ex variis, tentia an possit alienari, seu alias disponi inter filios in investitura comprehensos, & quartu circa eisdem scilicet preciis.

De primo, & secundo agunt multi, pro quibus omnibus allegare sufficiunt Pereg. conf. 8. ex num. 29. lib. 1. ubilat, & magistratæ materiali examinat, & de his casibus, vel effectibus agunt aliqui materia non multum digna, allegati per Bellon. Jun. d. confil. 55. ex n. 7. eodemque termino percutunt deducta per Capyc. Latr. confil. 23. ubi de onere adiecto feudo novo ad favorem extranei, sed quidquid sit de his casibus, inanis ab eo deillis agere, ut potest ab illo nostra questionis extraneis, nequefatis landabili, Curia Romana fatus concedit, absque manifesta nota evaginatio in superfluis.

Tertius est cau noster num scilicet pater acquires feudum dividuum in forma iuris Longobardorum profe, filii & descendenter cum formula patet & providentia, posuit in ipso corpore feudi unum, vel aliquo ex filiis gratificari, alios vero excludere.

Iste cau longe diffat a precedentibus, minor enim patitur difficultatem, quoniam aliud est disponere de feudo in Dominum, vel extraneum, omnino privando filios, aliosque heredes sanguinis, aliud vero est disponere inter eosdem, ut bene obseruant Natura conf. 50. num. 25. & Pereg. d. confil. 8. num. 49. lib. 1. qui ad id ponderare bona iuria prohibita parentem non posse disponere de bonis extraneis, sed non prohibita prælectionem, seu gratificationem inter eos.

Allia item notabilis differentia ratione ponderata inter unum casum, & alterum, quod ubi disponitur in extraneos in investitura non comprehensos, et violare de direto legem investitura, atque contingente novos feudatarios à Domino non contemplatos, id recte procedit opinio voluntatis ab absente Domini affectu fieri non posse, ex deductis per Capyc. Latr. d. confil. 23. n. 7. & 8. sed ubi dispositio est inter ipsas personas comprehensas, tunc nulla concurredit investitura violatio, nullaque sit iuris Domino, cuius proinde contentus est.

In nostris igitur preciis terminis, gratificandi de feudo novo unum ex pluribus filiis, & descendenter, pro quibus illud receptum est, per feudatarios considerantur.

Quatuor casus, unus nempe ubi feudum concessum est Patri, & filii, jam natus, & nominibus appellatissimum, ita eorum persona æquè principalem cum illa patris considerata sit; alter ubi concessio facta est patri, & filii aliisque descendenter etiam nascituris & nomine collectivo, sed est ex infra grata & liberalitate concedentis, ita ut apparet omnes ab isto parimitate dilectos, & contemplatos esse; tertius ubi res est dubia, nam feliciter concedens principali contemplatus fuerit patrum patrem, in cuius gratiam auctoriori & conseruative ejusdem filios, & descendentes etiam vocaverit; & deinde quatuor ubi concessio est ex causa onerosa, quia medietate pecunia equivalentis; vel obmerita exigentia ex debito justitia premium de condigno, concessio facta est patri acquirenti prole, ejusque hereditibus sanguinis.

Primo, & secundo cau receptum est patrem non posse prejudicare filii, & descendenter utique principali votatis, & dilectis, in tertio est magna querela habens Doctores hincidit, sed in quarto feudi quæstus exitulo oneroso, præteritum mediante pecunia equivalentis ejus valoris, & sic formaliter emptiti, nemo dubitat, ut per Lofred. conf. 52. num. 1. ubi dicit: peminem dubitare, Clas. §. feudum, quæst. 41. num. 2. in fine, Franch. deci. prima, num. 36. & ceteri apud Menoch. conf. 261. in tertio cau, a numer. 6. ad 10. Pereg. dico. conf. 30. n. 32. Roental. de fed. capit. 9. membr. 2. conf. 66. & admittit de Bellon. Jun. dico. confil. 35. in responsum bus ob id pof. n. 37. vers. Neque adversatur, & revera tam in feudo quam in emphebus est conclusio recipitissima, ut in alia probavi, solumque in feudi respectu alienacionis in extraneos cadere potest difficultas superioris infinita circa violationem investiturae, ac injuria-

riam, seu præjudicium Domini, quæ difficultas cestat in dispositione inter ipsos in investitura comprehensos, unde nulla subesse videret causa dubitandi.

Ei licet Bellon. Jun. dico. confil. 55. n. 32. & pof. n. 37. vers. Neque aduersatur, admittit dictam regulam tanquam indubitatum concut evitare obiectum ex eo, quod feudum dicti non posset amplius emptum, & ex causa onerosa, ut potest posse acquisitionem ex mera Principis liberalitate creatum in Comitatum.

Nihilominus commandandum est ingenium Scribentis causa inferire volentes, de reliquo enim infusa est responsio indigna certe tanto Doctore, quando scribendo ad veritatem id assertur, quia nulla iuratio, vel authoritas adest, ex qua dicendum sit erectionem Dignitatis alicui feudo ex intervallo adjectam facere quod feudum de empti, & oneroso fiat purum, & lucrative; Dignitas enim immunit solum feudi naturam quod ordinem successione, quia prius erat dividuum, in quo ad formam iuris Longobardorum omnes succedant, deinde vero efficiat individualum ad formam iuris francorum, uni tantum cum ordine Primogenituras defendendum, quod neque procedit in feudis Longobardis, quia licet habuit sint individualia, actu tamen tam quod exsuetum, quām quod fruitionem de confutidine sunt dividua, ut abunde probavi in precedenti responso, quod etiam ad cultum comparabit ipsam efficiat pfectus a Serenni. Duece, dum potest erectionem in Comitatum, concedendo facultatem erigendi in Primogenituras, praesupponit, aliis hujusmodi erectione non sequuta, successione omnium filiorum, & descendenter; igitur dicta Belloni responso nihil penitus valeat, ut potest omni rationis, & authoritatis fundamento destituta.

Quodquid aliud sit feudum novum, aliud vero Dignitas eidem feudo adiecta, liquet ex deductis per dictissimum feudistum Rovitum super pragm. 25. de fed. n. 58. ubi tractando de contributione integræ preti, quam Primogenituras succedent in feudo novo facere tenetur fratribus secundogenitibus, quæstus in hujusmodi contributione habendis ratiō Dignitatis eidem feudo adiecta, & si cupponit aliud esse feendum, aliud est Dignitatem, quodque ipsa Dignitas dicatur a Principe concessa, feendum vero remaneat in sua natura novi, empti, & onerosi.

Considerando etiam diversitatem casuum inter nostrum, & ita de quo agit Bellon. ibi enim Pater jam perfecte acquerit feudum, cui deinde ex intervallo curavit adiecte Dignitatem, unde loquendo in summis apicibus, forsan dicti potest eundem feudatarios per quandam actum occultum donationis, refutatis feudum in manu Domini, condonando eidem premium exrogatum, & deinde tanquam ex integræ illud sub diversa natura recipiſſe ex nova gratia, & liberalitate, ex iis que firmare feudis in recipiente rem propriam in feudum, vel emphebus, ad text. in l. confil. 1. lib. 2. q. 1. ff. de acquir. pof. Jacobin. in investitura, verbo dicitur V. affili. num. 21. 24. & 27. Surd. confil. 135. numer. 107. Rota deci. 613. num. 5. part. 5. recent. in causa autem nostra ita erictio praesupponitur etiam præceptum, ut licet ex supplici libello in principio, ibi: *Il feudo in ritolo di Comita excta*, & quatenus hujusmodi erectione fieri, est similiter cum ipsa acquisitione feudi, cum assenso dicti acquisitioni prædicti, unde propter ea etiam ex diversa facti qualitate cestat predictæ autoritatis applicatio.

Omnique penitus difficultas cestat ex eadem investitura ex Serenni sumum in dicto supplici libello concessa, per quam suppletur defectus assensus Domini, sive aliud obiectum juramenti, vel aliud quod est feendum ex mera gratia, ut potest ad Cameram Ducalem devolutum, quoniam licet juxta formulam investiturae vocati effent omnes filii, & descendenter Camilli; nihilominus datat facultas eidem tanquam primo acquirenti, & successoribus de aliis intercessione, hincidit, sed in quarto feudi quæstus exitulo oneroso, præteritum mediante pecunia equivalentis ejus valoris, & sic formaliter emptiti, nemo dubitat, ut per Lofred. conf. 52. num. 1. ubi dicit: peminem dubitare, Clas. §. feudum, quæst. 41. num. 2. in fine, Franch. deci. prima, num. 36. & ceteri apud Menoch. conf. 261. in tertio cau, a numer. 6. ad 10. Pereg. dico. conf. 30. n. 32. Roental. de fed. capit. 9. membr. 2. conf. 66. & admittit de Bellon. Jun. dico. confil. 35. in responsum bus ob id pof. n. 37. vers. Neque adversatur, & revera tam in feudo quam in emphebus est conclusio recipitissima, ut in alia probavi, solumque in feudi respectu alienacionis in extraneos cadere potest difficultas superioris infinita circa violationem investiturae, ac injuria-

Minusque videtur habenda ratio de clausula investiture, quod conferetur concilium in feudum antiquum, gentile, & avitum, quoniam ut magistratice obseruant Doctissimis feudista Clarius in §. feudum. q.8. n.4. & latius Riminal. Sen. conf. 69. num. 31. cum seqq. ita clausula est recte operativa ad favorem investiti in praejudicium Domini quoad successio-
nem transversalium, alioquin effectus investiti favorables, in quibus terminis, & ad quem successiois effectum lo-
quuntur omnes plenè allegati per Cyriac. contr. 4. nn. 36. cum seq. Belon. Jun. conf. 9. n. 11. Rosenthal. de feud. cap. 2. conclus. 13. & omnes, secutus item ad alios effectus acquirunt pra-
judiciales, praeterea ipsum ne possit de feudo disponere, de quo in specie Riminal. d. conf. 96. & hoc puse passim uti-
tur, quia hodie ferre nulla in mundo datur feudi investitu-
ra, qui non habeat itam clausulam, & tamen passim, vel
quoad facultatem disponendi, vel quoad premium remanens
in hereditate allodiali participandum secundogenitis, vel
creditoribus hereditariis, passim per omnes feudifas rece-
pissima est distincio fendi novi, & antiqui, ac feudi gra-
tuiti, vel onerosi, & emptiti, unde istud objectum vide-
tur nullius omnino ponderis.

Ceterum ubi hec omnia cessaient, adhuc inevitabile re-
manet alterum fundamentum circa pretium feudi, quod
semper dicitur remplicare in hereditate allodiali, de qua pa-
ter liberly disponere potest, itaut obtineri non possit sine
qualitate hereditaria, unde si feudi acquisitioni contrahat
et alienum, hujusmodi feudi successor quamvis jure pro-
prio, & ex pacto, & providentia, urgeli potest per credi-
tore adfittus pretii restituendum, & si feudataris relinquat
hereditatem Clericum, vel alias incapacem feudi, ita illius

Sub Jo: Baptista de Luca,

A tergo Parmen. Fendi. Pro Illustrissimo D. Com. Octavio Tarasconi.
Discursus pro veritate D. de Luca.

S U M M A S I V E C O M P E N D I U M .

Eorum, quæ in foro magis practicabilia continentur
in hoc Libro Primo.

De Feudis, & bonis jurisdictionibus, ac Bulla Baronum.

INDEX RUBRICARUM.

Summa, seu compendii feudorum.

I.

Premialia.

De feudorum origine, five introduktione, co-
rumque divisione, ac generibus, à numer. 1. ad
38.

II.

An in dubio presumatur feudum, vel allodium,
& cuiam incumbat onus, unam, vel alteram
qualitatem probandi, à numer. 39. ad 48.

III.

In quibus rebus feudum consistere valeat, qualeve-
tit feudi subjectum habile, à numer. 49. ad 63.

IV.

Qui possunt infestare, à numer. 64. ad 76.

V.

Qui possint infestari, atque feudorum assequitio-
nis, vel retentionis capaces existant, à numer. 77.
ad 111.

VI.

Quando dicatur feudum rectum, & proprium;
& de illius constitutione, & probatione, ali-
isque necessariis requisitis; vel portis dicatur
improprium, & corruptum, à numer. 112. ad
131.

VII.

De oneribus, & servitiis, ad quæ feudataris te-
netur erga dominum; & è converso de oneribus,
& de obligatione domini erga feudatarium, à nu-
mer. 132. ad 139.

VIII.

Quid veniat sub concessione feudi; & præsertim,
an

an & qua Regalia, aliaque jura concessa, vel
referata censeantur.

Et de imperio, jurisdictione, iuribus, preminen-
tibus feudatarii in feudo, & in vassallo, istorum
que obligatione; & è converso de eisdem feuda-
tariorum obligatione erga vassallos, à numer. 140. ad 158.

IX.

De alienatione, vel obligatione feudi, aliaque
dispositione inter vivos; ac etiam de prescrip-
tione.

Et de alienatione, vel obligatione, aliaque dis-
positione fructuum, vel commoditatis, & de
materia alienis, à numer. 159. ad 218.

X.

De dispositione feudi per ultimam voluntatem; &
quatenus non valeat de ipso corpore feudi, an
debeatur estimatio, vel in ea substineatur, à nu-
mer. 219. ad 226.

XI.

De successione ab intestato feudalii; & de oneribus,
quæ feudi successori incumbunt, præsertim de
vita militia, vel participatione pretii erga fe-
cundogenitos; & de contributione ad debita, à nu-
mer. 227. ad 265.

XII.

De refutatione, à numer. 266. ad 275.

XIII.

De subfeudis, ac porestatib. subinfeudandi, à nu-
mer. 276. ad 294.

XIV.

De renovatione investitura feudalii, ac laudemio,
& relevio, ac iure Tappeti, à numer. 295. ad 306.

XV.

De iure protomiseos, & de feudi evictione, à nu-
mer. 307. ad 316.

XVI.

De investitura abusiva de feudo, pleno; & de con-
cessione loci, in quo adsit privilegium; vel pa-
cum non infeudandi, à numer. 317. ad 328.

XVII.

De devolutione, seu caducitate, & amissione feu-
di, à numer. 329. ad 340.

XVIII.

De detractionibus, quæ devoluto feudo compe-
tunt heredi feudatarii adversus dominum; & de
aliis adversus agnatum feudi succellorem, præ-
sertim de melioramentis; & de feudi imputa-
tione, à numer. 341. ad 354.

XIX.

De quæstione possessionis feudi, & quis in posse-
ssorio debeat obrinere.

Et de iudice cause feudalium, à numer. 355. ad 363.

XX.

De dominio allodiali Civitatum, Oppidorum,
& locorum, imperium, ac jurisdictionem an-
nexam habentium cum vassallis, à numer. 364. ad
371.

XXI.

De Bulla baronum, à numer. 372. ad 529.

S U M M A R I U M .

1.

An usus feudorum fuerit cognitus apud Romanos, vel à quibus introductus sit.

2. Vocabulum temen feudi ignotum est juri communis, ac profilioribus linguis latina.

3. Quid istud vocabulum significet, quod importet militiam, & feudatarios dicatur miles.

4. Leges feudales proveniunt a consuetudine, & de earum compilatoribus.

5. An habeant vim legis ubique, & in omni foro obligantes.

6. Eis cessantibus, etiam in feudis attendentibus est jus commune civile, vel in Canonum.

7. Feudum, an continet gratiam, & beneficium, vel potius contrahit.

8. De pluribus distinctionibus, ac species feudorum.

9. In presenti compendio agitur solus de iis que magis foro adaptata sunt, ac disputandi occasio praebent, non autem de minori a materia.

10. De feudis dividuis, que juris Longobardorum dicuntur.

11. De individuis, que dicuntur juris francorum, & iure primogenitū deferuntur.

12. Antiquiori tempore omnia feuda erant dividua, etiam illa dignitatis, hodie vero illa dignitatis sunt indipendua.

13. Ex consuetudine tam aliquarum regionum, præsertim Lombardie, sunt individua habitu, non autem exercitio, lefrustratione.

14. Major sedes feudorum, excepta Germania, est in Regno urbisque Siciliae.

15. In istis Regni regulariter feuda propria, que in capite, seu quaterna dicuntur, sunt individua juris francorum.

16. Adhuc tamen ad sunt aliqua juxta antiquam naturam juris Longobardorum.

17. De alia distinctione inter feuda regalia, & non regalia, seu dignitatis, & simplicia.

18. Quoniam sunt feuda regalia, vel dignitatis, & quid impotent.

*19. Tunc, seu dignitatis in feudi inferioribus, & non re-
galibus, aut veram dignitatem importent, necne.*

*20. Et quatenus non importent, quid operari dictus titulus,
seu dignitas, quamvis impræpria, & abuso.*

*21. De distinctione inter feuda recta, & propria, & impro-
pria.*

*22. Feuda impræpria, allodialium potius iure censentur, ac
iure communis, non autem feudali regulantur.*

*23. Quando alteratio consuevit feudalis natura istam alteret,
vel corrumptat, illudque redditus impræprium.*

*24. De distinctione inter feuda propria, & impræpria, que
habentur in Regno Neapolitanis.*

*25. Quod propria dicuntur in capite, seu quaterna, &
quare.*

*26. Feuda impræpria dicuntur plana, & de tabula, que iure
allodialium regulantur.*

*27. Et de feudi planis, & de tabula secundum quid, vel
mixtis.*

*28. De alia distinctione inter feuda nobilia, & rusticæ, seu
franca, & non franca, & quid importet feudum francum.*

*29. De alia distinctione inter feuda ex patre, & pro-
prietatis, & hereditaria, ac mixta.*

*30. Qualitas hereditaria raro congruit veris, ac propriis
feudis.*

31. Quale dicatur feudum avitum, seu antiquum.

*32. An feudum antiquum, quod denso ob incursum ad-
cidentem concessum est, dicatur novum, vel antiquum.*

*33. Defendi novis, eorumque distinctione inter acquisitum ex
titulo oneroso, & lucrative.*

*34. Concessio ex causa meritorum, an dicimus ex causa one-
rofia, vel lucrativa.*

*35. Quid ubi concessio partem ex merito, & partim ex gra-
tia, seu causa lucrativa.*

*36. An clausula, ut concessio conseretur in feudum antiquum,
seu*

seu paternum, illud reddat antiquum, quamvis vere
sit novum.
37 De distinctione inter feuda, & subfeuda.
38 De alia distinctione inter feuda masculina, & feminina,
sive Ecclesiastica, & laicalia cum similibus,

II.

39 Feudum est servitus, & ideo in dubio non presumi-
tur.
40 Ex quibus adminiculis probetur feudalitas.
41 Distinguuntur causa pro regularitate, vel presumenda feu-
dali, vel allodiali qualitate, in questione inter Prin-
cipem, & baronem.
42 Quod presumptio non afficit vera allodialitatem.
43 De mixta allodialitatem, & feudalitatem, quarum
utramque sit impropria.
44 In Regno Siciliae, loca inhabitata cum allodal-
lis presumuntur feudalia, non autem in Ecclesia.
45 De controversia inter baronem, & vassalos de pradiis
intraspissis, an in feudalia, vel libera.
46 Et de alia inter baronem feudatarii, & Dominum, vel
successorem feudi in pradiis, & bonis intraspissis, feudi.
47 Ubi etiam presumptio afficit allodialitatem, ea cetera si
confit, quod bona annexa sunt feudo.
48 De distinctione inter bona exponit in statu naturali,
vel habentiam in statu pro dicta presumptione.

III.

49 In bonis vere stabilibus & soli, etiam privatis, datur
feudum.
50 Distinguuntur bona privata a Civitatibus, oppidis, &
an in hac secunda specie datur verum, & proprium
feudum.
51 Datur feudum in annuis redditibus, ac etiam in iuribus,
& actionibus.
52 Propter datur in iurisdictione, ac iuribus regalibus.
53 Quae iurisdictione datur possit in feudum,
54 Idem Castrum potest esse feudum unus, & iurisdictio
feudum alterius.
55 Vel Castrum haberi in feundo, & iurisdictione in allo-
diis.
56 An in pecunia, vel in mobilibus datur feudum.
57 Quid in pecunia, que sit pretium feudi, & quid istud re-
gulariter non sit feudale.
58 Actio ad feundum, an sit feudalis, iure que feudi censetur.
59 Re aliena, an & quanto dari possit in feundum.
60 Id fieri potest a Princeps.
61 De conceptione in feundo, scilicet de Civitatibus, & locis que
ex privilegio, vel conceptione non possunt infundari.
62 Bona propria, libera, & allodialia possunt ab aliis acci-
pi in feundum.
63 De aliis rebus, in quibus datur feundum remissive.

IV.

64 Regula est, ut omnis non prohibitus possit infundare,
65 Cui competit facultas concedendi fenda Regalia, & ma-
jora.
66 Posita tali facultate, quomodo intelligenda sit.
67 Recognoscere superiorem, quamvis jura Principum ha-
beant, quam species infundationum facere possint.
68 Quod isti concedant etiam titulos, & dignitates absolu-
tas.

69 De antiquissime Pontificis circa infundatione.
70 De alia moderna Constitutione Pii V. & quod utique
possit dispensari, licet huic moderna non soleat.

71 Dicta Constitutione Pii V. non impedit cursus antiquarum
infundationum.

72 An impedit concessione fructuum, vel commoditatis,
& bonorum.

73 Quod non de facilis datur verum, ac proprium feundum
in iis, qui non sunt supremi, & non habent ius bel-
li.

74 Feuda, que dantur per Prelatos, & Dominos inferiores,
sunt impropria, licet ex pacto habeat valeant naturam
feudi proprii.

75 De refrenata potestate infundandi bona Ecclesiae in Pra-
elatis.

76 De potestate faciendo infundationes preventivas, feudo
adibuc pleno remissive.

77 Regulariter omnes sunt capaces feudorum.
78 Procedit hec generalitas in feundi impropriis.
79 In feundi autem propriis inhabiles ad servitium, sunt in-
capaces.

80 Clerici secularis, vel Regulares, sunt incapaces feudorum.
81 De distinctione inter constitutos in sacris, & minoribus.

82 In constituto in minoribus, vel novitiis, quid statutum
sit.

83 An, & quomodo Dominus huic incapacitati dispenset.
84 In statu Ecclesiastico, Clerici etiam in sacris, & Episco-
pi sunt capaces.

85 Quid de Cardinalibus, an sint generaliter capaces.

86 An leges feudales Clericorum inabilitative sint contra
Ecclesiasticam libertatem, ideoque reprobantes.

87 An milites Jerosolymitani, & alii professores militiarum
Ecclesiasticarum sint capaces feudorum.

88 Quamvis sint incapaces, solent ex dispensatione redi-
capaces.

89 Novitiis autem sine professione non causat incapacita-
tem.

90 Quando Prelati, vel Clerici sint capaces feudorum ratio-
ne Ecclesie.

91 An Castrum pons Ecclesiastum ex Principi Laici concep-
tione sit allodiale, vel feudale.

92 Ecclesia, & Ecclesiastici in iis, que concernunt feundum,
subiacent Domino laico.

93 An in Papa datur feundum, vel allodium alteri subordi-
natum.

94 Femine, eorumque descendentes sunt regulariter feudo-
rum incapaces.

95 Ubi etiam sint dispensare, intelligitur in subfidiis, quod
declaratur.

96 Feudum non possit stare in suspense, ideoque avenditur
existencia de tempore aperte successionis, & quid in
fideicommissis, & primogenituriis.

97 Feminae item, & cognati cedunt locum agnatis, quamvis
remotioribus.

98 Secus in Regnistris que Siciliae, ubi linea vincit gra-
duum.

99 Ideoque neptis ex maleficio primogenito defuncto, vincit
maleficium secundogenitum.

100 Illegitimi sunt incapaces feudorum.

101 Nisi legitimatis per subsequens matrimonium.

102 Quid ubi sint legem atque per rescriptum, distinguuntur.

103 An dispensatio naturalium, post factum casum successionis
proficit.

104 Etenim generaliter de dispensatione in terciis, prejudicium.

105 De legitimatione concessa per eum, qui sit Princeps infer-
ior.

106 An legitimatio plena concessa per supremum Principem,

107 Quod in concessione domino directamente respectu subfuo-
dorum existentium in feundo Regali.

108 Surdis, & mutus sunt incapaces, & de aliis incapacita-
tibus.

109 An existentia maioris natu in linea, quamvis incapax,
impedit successionem majoris natu alterius linea.

110 De inhabilitate celsante ex Domini dispensatione.

111 An inhabilitate dispensatio corrumptus feundum, illudque
improprius.

VI.

112 De differentia inter feundum verum, & proprium, & feu-
dum improprium, ut istud iure communi, non autem
feudali reguletur.

113 Quod ubi nullum statutum est servitium personale, sit
feundum improprium.

114 Contrarium verius, sed declaratur.

115 Quod ubi concessum est feundum tamquam franchum, vel
nobile.

116 An clericorum, & seminarium, aliorumque inhabibilium
habilitatio improprietate feundum.

117 Quid operentur qualitates alternative.

118 An feundum improprium, seu aliud concessum ex causa cor-
respondentia, dicatur improprium.

119 An concessio ex causa meritorum faciat feundum impro-
prium.

120 Quid de negligencia fidelitatis juramento.

121 Et quid de rusticitate, vel carentia iurisdictionis.

IX.

122 Econ-

Feudorum Summa.

433

- 123 Econtra nobilitas, vel iurisdictione, an cauter feundum
proprium.
124 Quomodo hec questio feundi proprii, vel improprii deci-
dens sit.
125 Libris, vel Codicibus, in quibus feuda registrantur, ni-
mum deferitur.
126 De feundi quaternatis, & aliis, que dicuntur plana, &
de rupibus.
127 Et de feundi quaternatis, secundum quid.
128 De eodem, de quo num. 124, us libris feudorum sit deferen-
tum.
129 Investitura est necessaria, sed non est necessaria scriptura,
qua ramen proponit.
130 Defectus investiture, & servitii nimium confert pro-
cessione feundi.
131 Deservit observantia circa petitam, vel neglectam renova-
tionem.
132 Pro regulanda vera, ac propria feudalitate attenditur
qualitas Domini.
- VII.
- 133 De servitio feudali, quale sit, & quomodo prestandum.
134 Deficiencia a prestatio servitii, an, & quando caset
caducitatem.
135 Ubi servitum est realis, ac per ejus prestatioem cestet
obligatio servitii personalis.
136 Que, & qualia sunt servititia, vel signa feudalitatis pre-
standa, & cui ex pluribus Dominis servitum sit.
137 Et an potius immediato, quam medieto, vel e contra.
138 Dominus tenet potest, acturi feudatarium.
139 Si Dominus impensis facit precepit operatione feundi, eas
non recuperari a feudatario, & quid est conuersio, an feu-
darioris recuperari a Domino.
140 Declarat, quando id procedat, & in qua specie Domi-
ni, vel feudatariorum relipatur.
- VIII.
- 141 Quomodo decidenda sit questio comprehensionis, & quid
in investitura feudali conceperit, necne.
142 Preferentia sub concessione feudi venienti Regalia, &
que ista sit.
143 Quod in feundi majoribus, & Regalibus veniant Rega-
lia.
144 Quid in feundi minoribus eorum, qui Baronii discuntur
in biregula sit negativa, ut Regalia non veniant, que tam
declaratur, felicitate.
145 Magis autem dicta regula procedit in feudatariorum, & Ba-
ronum Regnum murumque Siciliae.
146 Quando etiam Regalia competant Dominis, seu Domi-
nibus inferioribus.
147 In statu Ecclesiastico non ad facili datur casus observan-
tia prescriptive, & de ratione.
148 Adhuc ramen attendatur observantia interpretativa.
149 An aliqua privilegia particularia concessa uni feudatu-
rio, ceterant repetita in altera concessione feudali.
150 Quod in negativa.
- X.
- 151 Concessio similes feudo, an veniant bona allodialia
feudatariorum predecessoris ad Dominum cum feudo ob-
plicacionem, vel ex alia causa devoluta, adeo censem-
tentur annexa feudo, necne.
152 Jurisdictione, & Imperio, an feudo per necessitatem annexa
sit.
153 Et quatenus sine annexa, quomodo competant, & de di-
versarum Regionum moribus.
154 De eodem, quomodo iurisdictione competat, ac exerceri pos-
sit per feudatariorum.
155 Predecessoris, seu preminentiorum feudatariorum in feudo
circa iuris civica, & alias obligationes, vel servitia
vassallorum.
156 An ea servititia, vel prestatio, quibus feudatariorum po-
tius est, devoluta feudo debeantur Domino, vel alteri
feudatario, cui ipse concesserit.
157 De gravaminibus, seu recusibus vassallorum adversus
feudatariorum, seu Baronum.
158 De oneribus Baronis, seu feudatariorum erga vassallos.
- IX.
- 159 Prohibitio alienandi iurisfeudali inducta, non procedit
in feundi impropriis, vel in bonis allodialibus, quamvis
annexam iurisdictionem habeant.
160 De prohibitione alienandi bona iurisdictionalia, quam-

vis allodialia in Statu Ecclesiastico ex constitutione
bus Apostolicis.

161 De alia prohibitione alienationis, etiam in feundi impro-
priis ex pacto, seu lege investiture, seu alias ex dispositio-
ne juris.

162 Feuda vera, & propria per leges feudales generaliter
alienari prohibita sunt sub decreto annulativo.

163 Distinguuntur plures inspectiones in hac materia caden-
tes.

164 Sub nomine alienationis venient emptio, & vendito, do-
natione, & similes contractus importantes omnitudinem
translationem dominis pleno sive.

165 Venient etiam concessio in employmen, seu libellum, aut
censum, & similes.

166 Quandoveniat locatio, & quando hec dicatur ad longum tempus.

167 Imposito censu, vel constitutio servitius, seu reservatio
infructus venient sub probanda alienatione.

168 De divisione inter plures vocatos ad investitura, vel
in cessione minus portionis alteri.

169 Quid de permute.

170 Quid de translatio, vel compromissio.

171 Et quid de hypotheca.

172 An ex causa dotti feudum alienari possit, datur dis-
tinzione.

173 De opinione nolentium, ut fieri possit in subfidiis, sed
rejecitur.

174 An vir feudataria officiat feudatariorum, & Baro.

175 Commoditas fructuum est alienabilis etiam in feundi.

176 Premium feundi autem sit alienabile, vel potius cadat sub pro-
hibitione.

177 Et quid de actione ad feundum.

178 Postea invalida alienatione, cui competit illico illam re-
trahendi.

179 Quid non competit ipsi alienanti, & quando agnatis,
alienantur vivente.

180 Mortuo alienantur, vel eius jure resoluta, successor jure
proprio vindicatur feundum.

181 Etiam in ipsum Dominum alienatum efficit.

182 Nisi confutatio alienandi facultatem tribuat, & de di-
recta confutacione.

183 Quibus agnatis feudi successor est etiam heres alienan-
tis.

184 Beneficium inventarii ad quid suffragetur.

185 Quid si agnatus proxime successus alienatione conser-
vit.

186 An tunc ulterior agnatus admitti debet.

187 De variis alienantibus remissive.

188 De effectu prohibicie alienationis, ut per eam nullus has-
quatur, ideoque potior sit conditio secundi, evitatio
de facta si alienatur.

189 Anterioritas, vel potioritas deducitur ex a sensu.

190 Beneficium separationis honorum an procedat in feundi,
ut creditoris defuncti sine a sensu, vincant credores
hereditati cum a sensu.

191 An ille, qui male alienavit, teneatur ad damnam, & in-
tere.

192 A sensu prestitis re non integra, & post revocationem
alii, non suffragatur.

193 Item debet vivere uterque contrahens, non autem uno de-
functo.

194 An a sensu certam habeat formam.

195 De surreptione, vel defectu intentionis.

196 A sensu non tollitus agnatorum, ex quae non prejudicat.

197 Quale prejudicium cauerit ipsum Domino.

198 Quando a sensu tollat ius agnatorum.

199 De a sensu praesumpcio ex lapsu longi, vel longissimi tem-
poris.

200 Quod premisso omnia procedant attentis soli terminis
iuris communis feudalium.

201 Tractari non potest bene de iuribus municipalibus, vel
urbis, & stylis particularibus.

202 In Regno Neapolitano aliqua desuper habentur specialia,
quibus exceptis attendantur dicta regula generales iuri
feudalium.

203 Transactio, & compromissum, aliquae species alienatio-
nis in aliquibus casibus de jure communis permisa in
hoc Regno indefinitè probentur.

Etiam pro parte probitatis est alienatio, quaevis de jure li-
cita sit.

205 Si tam de facto feundum detur, vir facit fructus suos, &
de ratione.

5e

206 Le.

- 206 *Lator, ac facilior datur in hoc Regno ponitendit, si retractandi facultas, etiam ipsius alienant, vel heredi.*
 207 *Et non datur alio ad damnam, & interesse.*
 208 *Data revocatione, actus dicimus nullus ab initio, & fructus venient in restituione, sed debetur interesse pretii.*
 209 *Necque admittitur distinctione inter feudum novum, & antiquum.*
 210 *Dejure offensus non requirit scripturam, vel solemnitatem.*
 211 *Secus in dicto Regno, ubi certa solemnitas requiritur.*
 212 *De necessitate executoriations offensus concessi per ipsum Regem.*
 213 *Vicarius generalis Domini, an prefestus offensus.*
 214 *Quid in investiture abutivit, vel preventus de feudo pleno.*
 215 *Quam speciem offensus Proximus Regni non prefest.*
 216 *In feudi non datus simulatio, sed feudatarius dicitur ille, sub cuius nomine feudum canat quamvis simulatio.*
 217 *De offensu generali favore Neapolitanorum pro domine.*
 218 *De prescriptione quando intret in feudi.*

X.

- 219 *De feudo mere hereditario disponit potest per ultimam voluntatem.*
 220 *Ea probitio, que viget in alienatione feudi inter viros, facilius procedit per ultimam voluntatem.*
 221 *Ideo eadem distinctiones invitantur.*
 222 *Primum acquirent ex causa onero habet facultatem disponendi, quamvis feudum sit pati, & providentia.*
 223 *Ubi successor tenetur habere qualitatem hereditarianam predecessoris, non gravatur in ipso feudo, sed vere in valore.*
 224 *An legato feudo debetur estimatio.*
 225 *De distinctione inter dispositionem universalem, & particularē.*
 226 *De eodem quo num, 223. & quod successor cogitur ad vendendum feudum, ut solat.*

XI.

- 227 *Inspectio successionis feudorum juxta leges feudales procedit in feudi viris, & propriis, non autem improrsi.*
 228 *Etiam ubi habilitate unita famina, succedunt ordinis predecessoris, & in deficitum masculorum.*
 229 *Intelligitur ubi tunc masculi existunt, secus si postea veniant.*
 230 *In feudi non datur successio sicut in fideicommissis.*
 231 *Quoniam datur successio in feudi dividuis juris Longobardorum.*
 232 *Individui juris, francorum attendunt prorogativa linea.*

XII.

- 233 *Nepos ex primogenito defuncto vincit filium secundogenitum.*
 234 *An dux transmissio prorogativa linea defuit intransversalibus.*
 235 *Quid in feudi dignitatis habitualiter individui, que sunt dividua in commoditate, a fructu, quomodo reguletur successio.*
 236 *De eodem, & de distinctione inter possidentes, & non possidentes.*
 237 *Successo descendit per lineam rectam prorabitur in infinitum.*
 238 *Parentum successio in feudi non datur, & quando defuerit.*
 239 *In feudo novo dividido ad quid primogenitus successor teneatur, & de communicatione pretii.*
 240 *An premium nullum, seni dignitatis debet communicari.*
 241 *In antiquo, vel etiam feudo novo gratuito adest obligatio vita militis, & paragi.*
 242 *Vita militis non transmittitur, & quando paragium.*
 243 *De utrue materia vite militis, & paragi remissio.*
 244 *In feudo mixto quomodo succedatur de jure communione.*
 245 *In Regno utriusque Sicilia feuda regulariter sunt individualia.*
 246 *Et in quo differant a reliquis feudis de jure communicare premisa.*
 247 *Investitura formula est communis utriusque Regno, sed diversa accepit interpretationem.*
 248 *In Regno Sicilia ultra, importat formam pacti, & providenie.*
 249 *Secus in loco citra, ut requiratur qualitas ultimi,*

250 *Ideo succedit etiam contra iudicium defuncti, tenetur ad onera.*251 *Quod etiam in Regno Sicilia citra, idem introducit caperit, quia sic expedire.*252 *In dictis Regni per leges antiquas utriusque communis, successo collateralem non excedit tertium gradum.*253 *Conceditur tamen successio fratrum in feudo novo, que de jure negatur.*254 *In Regno Sicilia ultra, successo ampliate est; in isto autocitem, adhuc rescriptio durat cum clausa ampliatione ad quartum gradum equalem, vel inferiorem.*255 *Quid de successione fratris uterini.*256 *De quoniam in successione, & concubu collateralem.*257 *In hoc Regno citra, linea vincit gradum extremum, & atatem, unde nepos primogenitus, vincit filium secundogenitum, in altero autem est magis ambitu.*258 *An ea, que de transmissione prorogativa linea habentur in descriptionibus, procedant in collateralem.*259 *Femina primogenita nupia excluditur per secundogenitum in capitulo.*260 *De successione Clericorum, & illegitorum aut aliis incapacum.*261 *De oneribus cum feudo transmittuntur ad Dominum.*262 *Feudatarius duplex habet hereditem, unum feudalem, & alterum alodial.*263 *Quoniam fiat contributio ursi que hereditis ad debita, & onera.*264 *Et quid de contributione plurium fidicommisorum, & majoratum.*265 *Ex voluntate defuncti cessat dicta contributio, ex qua me qualiter fieri debet.*

XII.

266 *De dupli specie refutationis.*267 *An Domino invito feudum refutari possit.*268 *An refutatio facta Domino acceptantis, tollat ius agnatorum.*269 *Quid de refutatione facta annis aliquor vocatis, sed proxime non successuris, an valeat.*270 *Facta proxime successori valet, dummodo si pura, & non passionata.*271 *Ubi si passionata, an pacta virient, vel vivienti.*272 *De fraude, que ex refutatione refutatur.*273 *An, & quando per refutationem praedictum creditoribus refutantur.*274 *Mortuo refutario, an refutatio refutatur, & refutantur redacta ad insum.*275 *Ordo successions quoad personam refutantis, an attenuatur de tempore refutationis, vel mortis.*

XIII.

276 *Subinfendandi potestas de jure communis competit.*277 *Dummodo concurrent requisita, & que sint.*278 *An equivoque desideranda requisita in omni specie subinfendationis.*279 *Subinfendatio de membris concedi solitus, siue excedentibus, illi licet, & species perceptions fructuum.*280 *Ipsa causa non defundatur nisi requisita, sed sufficiat, quod non alteretur solium, & absit fraus.*281 *Ubi subinfendatio si de toto feudo nihil retinetur, quid re queratur, & qualis effectus refutetur.*282 *Et quid ubi haec aliquo per subinfenditam retinetur.*283 *Quod quandoque subinfendario si necessaria, & adjiciatur ab infendantre pro lege.*284 *De subinfendatione mixta, quia non sunt excedentibus, neque de toto feudo, sed de aliquibus Castris, vel membris ad illud pertinentibus.*285 *An, & quando ita species subinfendationis licita sit.*286 *Et an in ea procedant requisita desiderari solita.*287 *Derequisto, ut absit fraus, & quando hec ad se dicatur.*288 *In dictis utriusque Sicilia Regni excepto castris excedentibus, subinfendatio prohibita est, etiamque de jure si permisit.*289 *Subinfendatio agnoscit in authorem subinfendantem, non primum Dominum.*290 *Ad subinfendantem fit devolutio, & ab eo renovatio est petenda.*291 *Secus subinfendantio ita sit, quod transeat in feudum in capite.*292 *Quando sequi dicatur dismembratio, ut subfeudum fiat feendum in capite.*

293

Feudorum Summa.

435

- 293 *Subfeudum regulatur a feudo, ejusque natura.*
 294 *Devolutio feudo, an durent subfeuda.*

XIV.

- 295 *Sequuta non culpa devolutio feudi, si Dominus non vult rotinere pro se, debet renovare proximorum, vel heredi.*

296 *Item in Empyreus, ideoque ea, que habentur in materia emphatica feudali, etiam convenient.*

297 *De aliare renovatione, que infra annum, & diem peti debet per novum successorum.*

298 *Sed etiam quandoque per investitam abbreviari, & de refutacione in integrum, ubi petita non sit in tempore.*

299 *Idem terminus procedit in alia specie renovationis, de qua 295, & quando duret annis triginta.*

300 *An dictus terminus posit per Dominum abbreviari.*

301 *Petenda est a subfendente, ac Domino vediato, non autem immediato.*

302 *Sufficiet sola petitio pro se, vel per procuratorem speciem.*

303 *Pro eare renovatione, que in novo successore est necessaria, nihil est solendum.*

304 *Derelevio, quod in dictis Regni utriusque Sicilia solvitur a renovatione.*

305 *An duplex relevium debetur, si eodem anno duplex vacatio contingat.*

306 *De alio onere T' appeti in hoc Regno ceteriori.*

XV.

307 *Quod raro jus promissos exerceatur, & deratione.*

308 *Competit in feudo antiquo paci, & providentie, non autem in novo, vel hereditario.*

309 *Quid in feudi mixti antiqui Regni Neapolitani, & quod competit.*

310 *An id procedat, ubi alienatio sit judicialis, & sub hacten.*

311 *In alienatione fructuum, vel commoditatis, dictum ius non intrat, & quod aliquando de aquitate intrat, etiam ab iure non competit.*

312 *De questione evictionis inter Dominum, & feudatarium.*

313 *Debetur executio feudi empti, & quando etiam hoc casu cister.*

314 *Ubi videlicet debetur, quomodo, & de quibus corporibus preferitur.*

315 *Etiam debetur, & promissis, non debetur propter eius de feudo connotativis.*

316 *Evidio de natura rei prefatur, ubi sequatur ex facto culpo.*

XVI.

317 *An Papa in temporalibus concedat investitam preventivam de feudo pleno, & quid de aliis Principibus.*

318 *Quod Papa, & aliis Principibus tollant ius tertio questum.*

319 *Quid in Prelatis, ac aliis recognoscibus superiorum.*

320 *Quae si non probantur, has preventivas investituras.*

321 *Ubi etiam fieri potest, semper intelligitur sine prejudicio possessoris.*

322 *Quod nullus non sit ipso jure nullus, sed maneat in impli- cito statu validitatis.*

323 *Investitura preventiva non impedit possessorem facultatem refutandi, vel alienandi de consensu Domini, vel ex facultate in quilibet.*

324 *An Vicario Domini computat haec potestas.*

325 *De concessionibus ejusdem feudi factis duabus diversis personis.*

326 *De infendationibus, que contra formam privilegii, vel pacis habentur de Civitatibus, & locis non infendantis.*

327 *Quod siue infendationes soleant revocari, ideoque magistratus non debent eas exequi, sed Principi replicare.*

328 *De predatione, seni jure provocandi ad libertatem, & de manum, competente vassalibus.*

XVII.

329 *An scriptura investitura sit necessaria ad effectum devolutio-*

nis, & quod probatio ad id necessaria sit.

330 *Quando presumptio feudalitatis assipit, etiam sine in-*

vestitura.

331 *Questiones de revolutione naturalis, & non culpae ob li-*

neam finitam, quando intrent.

332 *Ad quem effectum necessaria videatur scriptura investi-*

tura.

Card. de Luca, Lib. I.

- 333 *Devolutio accidentalis alias quam per lineam finitam, sub caducitate, vel amissionis termino explicatur.*

334 *Ex quibus dicta caducitas, vel amissio invenit.*

335 *De caducitate ob non prestitum / seruitium statutum tempo- re, & an requiratur monitio, & declaratoria.*

336 *De alia causa caducitatis, vel amissionis.*

337 *Culpa pofessoris an cauet prejudicium successorum in feudo antiquo.*

338 *Si acceptata caducitate fiat nova concessio, an hoc faciat feendum novum.*

339 *Decircumstantia in hoc attendenda, ut sit feendum no-*

vum.

340 *Presumptionis in hoc tolluntur per contrarium probatio-*

nem.

XVIII.

- 341 *Distinguuntur species detractionum competentium cessa- to feudo.*

342 *In casu culpa devolutio, que detracit competat adver-sus Dominum.*

343 *Et quid ubi agitur de non culpae, & naturali devolutio- ne, ob lineam finitam.*

344 *Meliora mentorum separabilium detracit fieri adversus Dominum, qui admittitur ad solventiam estimatio-*

nem.

345 *Secum vero separabilem materialium.*

346 *Bent tamen sit detracit, seu debetur refutatio meliora- mentorum intellectuallium.*

347 *Quenam si sit a meliora mentula intellectuallia residen- dia, puta extinctione onerum, expensae pro defensione, vel recuperatione.*

348 *Dominus tenetur refutare omnia moliora menta feudatio- riu, qui ex spissu Domini facto feendum amittit.*

349 *Quando istud factum sit excusabile, ut non dicatur culposum.*

350 *Que meliora mentula debent recipi per successorem feudi, praedecessori.*

351 *An resolutio iurius fundatarum, revisio factus per ipsum redempti.*

352 *Cessant detractiones, ubi constat de animo donandi.*

353 *De aliis speciebus detractionum remissive.*

354 *De imputatione feudi in legitimam.*

XIX.

- 355 *Distinguuntur possessionis questionis inter Dominum, & have- dem feudatarum successorum incapaciem, vel inter ipsis, & agnatos.*

356 *Ubi devolutio clara est, Dominus obtinet in possessorio, fucus autem est contra.*

357 *Fallit in Princeps supremo habentem fuscum, qui litigias manus plenis.*

358 *De questione possessionis inter utrumque, & have- dem feudatarum defuncti, sive inter capaces, & incapaciem.*

359 *De questionibus legitimi contradicitoris, & quomodo de- cidentia.*

360 *De alia questione Judicis, vel fori competentis in causis feudi.*

361 *An dicta cognitione pertinet ad Dominum immediatum, vel medium.*

362 *Ecclesia, & Ecclesiastici subjacent domino laico in causis feudi.*

XX.

- 363 *Quod in materia pleraque aliarementant dicenda, & quare non dicantur.*

364 *Derivatione, ob cum dominia allodialia cum iuri dictio- ne, & vassalii prius erant frequentia, bodie autem ra- ra, & de iuris dominiorum usus, & introductione.*

365 *Domini Castrorum, & locorum allodialium cum iuri di- zione, & vassalii dicuntur Barones, & Domicellii.*

366 *Quod adhuc ita dominii retinent antiquam naturam allodialia, licet alterius subjectionem patiantur.*

367 *Ideo regulantur iure communi, non autem feudali, & in specie circa probabilitatem alienationis, & quid in Stato Ecclesiastico.*

368 *An iuris Domicelli congruant iura Regalia.*

369 *An etiam maior, que supremo domino annexa sunt.*

370 *Obligatio servitii, ac renovatio non incumbit his dominis.*

371 *Quale servitium, vel fidelitas ab his Baronibus de- beatur.*

Ee 2

XXI.

- 418 Si Baro possidat plura fideicommissa, quomodo fiat diverso.
 419 Quam speciem fideicommissorum Bulla percusat.
 420 Bulla tollit ius tertii, sed de quo iure intelligatur.
 421 Tollit hypothecas, easque transferit in premium.
 422 Atque premium successit in omnibus loco bonorum.
 423 Sicut et non liberando pecuniam, nisi cum cœtuone, vel investimento in loco monium vinculata.
 424 Vinculum hoc minuit de pretio, seu valore.
 425 An hoc vinculum sit dannabile, ac ledat ius creditorum.
 426 De pacto, seu cautela refutacionis eius, quod dictum vinculum importat, & an sibi praedictus creditor, qui adit Congregationem.
 427 Ubi certa, & indubitate est anterioritas, an intret necessitas cautionis.
 428 Quomodo procedat Congregatio, & an servet eam iudicioriam.
 429 De aliis ad materiam remissione.
- I.
- De feudorum origine, seu introductione, eorumque divisione, ac generibus.
- F
- Feudorum usum an Romanorum Imperium habuerit, non modica lis est; aliquibus in affirmativa generaliter concordantibus, in vocabulo autem discordantibus; eorum scilicet una parte id referente illi clientele, cuius in eodem Romanorum legibus, & chronicis, frequens mentio habetur; altera vero, militiis; & altera legi agraria; alii autem indefinitè id negantibus, ac referentibus Longobardorum moribus; & alii id partiter negantibus, ac tribuentibus Germanis, vel sicutorū Imperio in Italia.
- Super his autem, ut potest foro parum aperte, locum relinquentem veritatem, folio Deo nota; illud certum est, feudorum vocabulum, Romanorum legibus, vel antiquis chronicis, aut latine lingue profectibus, ignotum esse; illudque barbarum potius, quam latinarum, à fidei felicitate derivatum, idem importare, ac beneficium, quod dominus vassallo praebat, sed fidelitatem, ac militaris servitium onere; iteque secundum militiam importat, atque fedatus, dominus miles est.
- Prout extra controversiam est, Romanorum, seu Longobardorum leges, in hac feudi materia nihil stauerunt, cumque regi cum feudalibus confutundentibus, quas paulatim, tacto infidentibus, ac infestorum usu inductas, in scripturam Gerardi, & Oberti reduxerunt.
- Non levia, apud canonistas præteritum (civilibus non exceptis) vigente questione, an ubique, atque in omni foro, etiam Ecclesiastico, legum obligantium vim habeant, perlonarum distinctione non admittantur; & quamvis non desint negantes, ex ea dubitanti ratione, quod privata auctoritate collectae, ac relate sint; contraria tamen usus recipi, iteque particulari, scripto, vel non scripto, iure non refragante, ubique in feudis, legum vim habent, siquiescentibus, ius commune civile, vel Canonicum supplet casus omisso, de his disc. 1. & 6.
- An autem feudum contineat meram gratiam, ac beneficium, vel potius contractum contractum, & an iste, bone fidei, vel stricti juris conferi debet, nimirum certant scriventes; foro autem parum accommodate hujusmodi questiones videntur, Scholasticis, & Academicis magis congrue, iteque apud materiam ex professo tractantes videtur.
- Si in bonis impletar aucta forma Bulla Archivii, an suffragetur in melioramentis annexis ipsi bonis, si haec sunt in Archivo.
- An Bulla procedat in censibus, & locis montium.
- An veniant bona, que sunt de directe domino Ecclesiastico.
- Non complebitur iura Camere Apostolicae.
- Sola Congregatio prædicta ad omnes dat exequutionem Bullæ, sed excipiendopotes opponi coram quocumque.
- De sylo Congregationis definitandi Commissionem, & substantiam.
- Premium liberatur creditoribus, juxta eorum ordinem, cum cœtuone.
- Quando non potest præstari canticum, fit investmentum in loca montium.
- Admittuntur quandoque ipsi creditoris ad licitandum sine cedula ad effectum ex computandi secum.
- Congregatio cognoscit etiam de iuribus creditorum, & revocatis liberaciones factas.

Antiquior autem tempore, inspectaque primæa feudorum introductione, omnia erant dividita, quamvis essent dignitatis, multò magis simplicia, bōdiē vero illa dignitatis, generaliter, ac ubiquie de eorum natura, habitualiter individua sunt; ex aliquarum tamen Regionum confuetudine, præserua vero Lombardia, datur eorum divisio,

plurimumque concursus in frumento, ac jurium feudalium exercitio, ipsius feudi substantia indivisa remanente penes omnes, eorumque singulos in solidum, ad instar eorum, que in jurepatronis habentur, de his distinctionibus, disc. 8. & seqq. & 107.

In utriusque autem Sicilia Regnis, in quibus (si Germaniam excipias) major est feudorum sedes, ac frequentia; five ex confutudine, five ex peculiaribus eorum legibus, divisionem, omnemque scilicet probabilitib; omnia feuda recta, & propriæ, quæ ibi in capite, seu quaternaria dicuntur sunt individua, & juris Francorum, jure primogeniture deferenda, aliquibus rari, ac exiguis exceptis, quæ in Aprüfato, ac in ea Regione, quæ Cœlentrum dicitur, antiquam dividuum, ac juris, ac juri Longobardorum naturam retinent, de eisdem, disc. 8. & 107.

Altera est distinctione inter feuda nobilia, & rurifica, seu franca, & non franca, non attenta verborum forma, sed substantia veritatis, ipsiusque rei concessio-

natura, & pacis, feudalem veram naturam corrumptibus nec nec, cum sapientia verba ad honorificos, ac præminentiales effectus, atque ut ab antiquis formulis non devierit, adjici soleant: de his terminis, ac distinctionibus, disc. 7.

Quarta est distinctione inter feuda ex pacto, & providentia pura, pacti rerum, & providentia mixta, & merè hereditaria, & prima species sunt ea, que pro filiis, & descendentiibus, vel succelloribus sanguinis tantum conceduntur, alia qualitate hereditaria non admixta: de secunda vero ea in quibus, refracta concessione ad eoldem succellores sanguinis, hereditaria eam qualitas admixta est, ut utraque simili requiratur, ut infra in successionum Rubrica; & de terciâ fuit ea, que pro quolibetcumque here dibus rei familiaris quantumvis extranei concessa sunt; itaque species viri veri, & propriæ feudi nobilium congruit, magis autem 30 impronti, alodium sapientibus, ut disc. 9. 10. 12. 13. & 17.

Quinta est distinctione inter feuda antiqua, & nova; antiqua solent: etiam non Regalibus, dictum superium Imperium, vel iura Principis, ac Regalia majoribus non praeferebantur, sed potius omnino dependentem, ac subordinatum Baronum importantibus, adhuc præfata Principiū, Duciū, Marchionū, & Comitiū Dignitates, vel tituli, in nimis frequenti usu habeantur; artamen impronti, ac abusivæ sunt dignitates, non autem vera, quamdam solam imaginem vero dignitatis habentes, de his distinctionibus, disc. 6.

Educa tam id feudorum distinctionem causat inter titulatissimæ, & non titulata; tum ad præfata individualis effectum in prædictis distinctione enunciatur, in hac etiam specie cadentem; tum etiam quæ pleraque Magistratibus competunt in feudiis simplicibus, que in titulis degenerant, five circa præminentias, ac alia, ut disc. 106.

Terza est distinctione inter feuda recta, & vera, seu propria, que juxta feudalem naturam, ac feudales confuetudines conceduntur sub onere servitii militaris, ac fidelitatis; & impronti, seu abusiva, que sub aliqua præstitatione reali, seu alias præter feudalem naturam, & confuetam formulam conceduntur; ita que in folio nomine, seu vocabulo, feudalitate habentur, in reliquis alodialium, ac indiferentium honorum jure conferuntur.

Non omnis tamen confuete naturæ feudorum alteratio feudalum qualitatem corruptit, atque diversam alodialem imprimi, sed quando est circa essentialia, vel talia natura, quod sine eis feudu non detur; ut sunt præserua, servitium, vel servitii, ac fidelitatis obligatio; si enim alteratio est circa aliqua accidentalia, super quibus dispensari soleat, puta circa habitationem femininarum, vel clericorum, cum similibus, erit quidem feudum in hac parte alteratio, ac de vians a propria natura, non per hoc tamen in reliquis definita esse tale, ut disc. 11.

In aliquibus regionibus, vel ditionibus, isti termini feudi proprii, & improprii, sub diversis vocabulis, vel terminis explicari solent, præserua vero in ulterioris Sicilia Re-

gno (quod apud antiquiores Apulia, apud moderniores vero Neapolitanum appellatur) distinguuntur feuda vera, & propria ab impropriis, quod ea de prima specie, dicuntur feudi in capite, & quaternaria, ut potest direcere, ac in capite concessa per Regem in conuicta forma feudal, atque descripta in ipsius Regis codicibus, febi libris, qui de more regionis proxime supra.

Sexta est distinctione inter feuda, & subfeuda, que tamen plures recipi subdictiones, pro effectuum diversitate cadentes, ut infra in propria subfeudorum Rubrica.

Pluresque alii habent distinctiones, quas operis progressus pro effectuum qualitate docebit; ut est præserua illa fidei masculini, & feminini, five illa Ecclesiastici, & laicalis, cum similibus foro non adeo adaptatis.

I.

An in dubio presumatur feendum, vel allodium, & cum non incumbe onus, unam, vel alteram qualitatem probandi.

Cum feendum importet servitum non presumendam, hinc regula libertati, seu allodialitati affilicit, non accedente contraria probatione, quam tamen expressam esse non obterit, cum presumptiva, five administrativa quoque sufficit.

Qualia vero sint administrativa ad id sufficientia, certa, & determinativa regula non de facili datur, cum hujusmodi facili potius, quam juris questiones, a facti qualitate, ac singulorum casum circumstantiis, pro iudicis prudenti arbitrio recipient decisioem, qua pro locorum, perlornum, temporum, ac frequentioris usus qualitate, diversa est, ut quandoque minoris administrativa sufficiat, quandoque autem eadem, ac longe majora inefficacia sint, juxta conjecturalium, ac administrativorum generaliter naturam.

Ad bene autem prefatum arbitrium regulandum, tollendumque aquivocorum lapsum, ob diverorum calum confusione, in iustis praefertim pragmaticis frequentem, ac faciem plures causas distinguere oportet.

Primum igitur casus est, ubi feudalitas quæfio fit inter Provincias, seu Ditionis Principem, qui universale Imperium in universa Provincia, vel Ditione habeat, ac inferiori Dominum, & praeforem Civitatis, Oppidi, vel Castrum, cum imperio, & jurisdictione in vasallis, intra ipsius Provinciam, seu ditionis limites, super ipsius particularis dominii natura in universo, an scilicet ipsa Civitas, vel Oppidum, seu Castrum, jure feudi, vel allodi possideatur; atque tunc, ex magis communis receptio sententi, habitu jurisdictione, vel ius vasallorum retinientia, & propria feuda frequentis judicentur, ubi vero de bonis, private magis, quan Baronali forunæ, seu qualitat congruis, ut sunt ea feuda rufica, que alibi dicuntur plana, & tabula, & hæc allodi jure, ac tamquam feuda impropria potius contenduntur, dicta tamen possibiliter non negata.

In iubibus etiam incorporabilius, qua ex legi fictione pro immobiliis habentur, seu tertiam constitutio speciem, illa immobili magis participemputa in annulis redditibus, vel pensionibus, specierum, vel quantitat, five in iuribus, & actionibus, quae ad rem immobilem competunt, idem quod de immobiliis foli dictum est, recipiendum quoque venit.

Idemque in jurisdictione, & imperio, ac iuribus Regulæ, five Regalum speciem habentur; cadente potestatis dictio, circa ea Regalia majora, qua Coronæ, seu Principati annexa, ab eo ab aliis notabilis scissura, vel deturatio avenilli non possunt; quoties non agatur de feudo Regali, ac vera dignitas, quod eadem jura Regalia quavis majora secum trahat.

In iurius autem Sicilie Regis, ac praefertim in ceteriori, regula, seu presumptio est in oppositum, ut feliciter Civitates, Oppida, Castra, & loca, cum Vassallis, Imperio, ac jurisdictione, in privatibus personis feudaliter praefumantur, secu autem in Ecclesiis, nisi utroque respectivè casu, de contrario conser.

Alter controversia casus est, inter loci Baronem, seu feudatarij, ac vasallos, aliquo privatoe intra fides fines prædicta, ac bona possidentes, an scilicet ea, libera, & allodialia, vel potius feudala, seu feudi redditus censentur, magisque de planis, libertatis, seu allodialitatis, in feudis servitum exclusionem, regula affilicit, nisi diversa natura majoris partis adjacentium bonorum, five alia presumptions, & administrativa, pro facti qualitate, diversimode suadeant.

Tertius demum est casus, in quo eadem controversia cadat super bonis, ac prædictis intra ipsius feudi fines ab ipso feudatario posseis, inter ipsius hæredes, ac Dominum facto causa devolutionis; vel inter agnatos feudi tantum, non autem allodi successores, ac dictos hæredes; atque in hoc pariter libertatis, five allodialitatis affilicit regula, seu presumptio, contraria probatione expresa, vel etiam presumptiva elidibilis, qua scilicet conser, penes infundatorem, vel feudatario prædecessorenum, jure feudi suis; siue quoq; confit etiam de privato, ac allodiali statu, & acquisitionis initio, conser quoque de acquirientis animo, a priori, vel posteriori comprobato, ac incorporandi, ac addendi feudo, cuius proinde naturam assumpti per speciem alluvionis.

Recipienda vero est hæc presumptio, qua allodialitati

affilicit, in illis prædictis, ac bonis, qua in primævo natura statu non continuant, humanam supponunt industriam, ex qua privati dominii argumentum refutat; secus autem in his, qua in prædicto natura primævo statu perseverent, atque talia sint, quod juxta magis communem usum, publici potius, quam privati juris effe soleant, sive aliquam annexam habeant jurisdictionem, vel præminentiam, privato dominio regulariter incongruam, frequentius autem potestori, tangente feudatario, seu Domino convenientem, juxta facti qualitatem, singulorumque causum particulares circumstantias, ex quibus facti potius, quam juris, questione determinationem recipit: *De his circa presumptione, vel probationem feudalitatis, disc. 2. 3. 6. 34. 35. 56. 60.*

II.

In quibus rebus feendum confidere valent, quæque sit feudi subjectum habile.

In rebus, qua verè, ac per naturam, abque legis fictione non sint immobiles, utpote foli, concors est sententia, ut feendum recte cadat, quamvis privata bona sint, nullamque annexam habeant jurisdictionem, vel imperium in vasallo; neque feudum est in his etiam rebus verum, ac rectum feendum dari potest.

Communis tamen seru usus distinguunt feuda nobilia, ab ignobilibus, vel ruficis; ut ubi agatur de Civitatis, Oppidis, Castris, vel locis inhabitatis, vel quæ talia fuerint, habitu jurisdictione, vel ius vasallorum retinientia, & propria feuda frequentis judicentur, ubi vero de bonis, private magis, quan Baronali forunæ, seu qualitat congruis, ut sunt ea feuda rufica, que alibi dicuntur plana, & tabula, & hæc allodi jure, ac tamquam feuda impropria potius contenduntur, dicta tamen possibiliter non negata.

In iubibus etiam incorporabilius, qua ex legi fictione pro immobiliis habentur, seu tertiam constitutio speciem, illa immobili magis participemputa in annulis redditibus, vel pensionibus, specierum, vel quantitat, five in iuribus, & actionibus, quae ad rem immobilem competunt, idem quod de immobiliis foli dictum est, recipiendum quoque venit.

Idemque in jurisdictione, & imperio, ac iuribus Regulæ, five Regalum speciem habentur; cadente potestatis dictio, circa ea Regalia majora, qua Coronæ, seu Principati annexa, ab eo ab aliis notabilis scissura, vel deturatio avenilli non possunt; quoties non agatur de feudo Regali, ac vera dignitas, quod eadem jura Regalia quavis majora secum trahat.

Neque implicat, ut in codem Castro, vel loco, duorum feudorum concursit detur, unius scilicet in ipso Castro, & alterius in jurisdictione, & imperio, five in eadem, five in diversa persona, ac five ab eodem, five a diverso infundante, quinimo ut et his unum obincetur in feendum, & alterum in allodium.

In pecunia vero, vel mobilibus, feendum non datur, nisi agatur de pecunia Principis, quod praxis nunquam, seu nullum ratum admittit; cadente frequenti questione in ea pecunia, que ex feudi alienatione proveniat, ejusque præsumptio, an eandem feudalem retinetur natiram, jureque feudi, ad effectum devolutionis, aliquo effectus regulariter debet; idque decisionem recipit ex facti qualitate, & circumstantiis, veram subrogationem redolentibus, praefertim ubi ex facto Principis, vel Magistratus adid potestatim habentis, hæc subrogatio sequatur, ut in sua fede; regulariter in dubio negativa est, ut feudi pretium, feude non sit, ut disc. 42. & 48. *Sub tit. de emploj, disc. 36.*

Eadem cedit quæfio in iuribus, & actionibus ad feendum, an jure feudi censeri debent; & quamvis in istis, regula esse videatur affirmativa, adhuc tamen pro facti qualitate limitationem recipit, ut in sua fede, regulariter in dubio negativa est, ut feudi pretium, feude non sit, ut disc. 42. & 48. *Sub tit. de emploj, disc. 36.*

Affirmant feudite, etiam rem alienam in feendum dari potest, quod tamem recipiendum est, vel rei Domino affiliente, ratumque habent; vel in Principi, cui potestas tributa sit, alensa bona, quamvis libera, & allodialia.

concedend ab eo, quod molestia haberi valeant à domino, cui actio aduersus ipsum concedentem pro æquivalente tributari.

Hanc autem feudi speciem raro, atque nonnisi publica causa impellente, praxis docet; frequentius vero concessiones Civitatum, seu locorum, qua ex conventione,

cum

cum Princeps etiam ex causa onerosa libertatis, vel dominii obtinet privilegium, cui derogari solet, ac potest, à Princeps supremo, potestatem tollendi jus tertii habent, quamvis non debet, neque congregat, ut *sub tit. de Regal. disc. 14. 8.*

Ipsius autem infundati propriæ, quamvis libera, & allodialia bona, per ipsum, ratione protectoris, ac defensionis, vel ex alio motivo, seu etiam libertate voluntate, ac sine causa, in feendum verum, ac proprium potest ab aliis recipi, vel recognoscit, extra controversiam, ubi liberis de bonis disponendi, defectus potestatis in eo non urgat; ita occultato dominis contractu, per quem infundati inseparabili bona propria tributat, atque incontinenti a eodem in feundum recipiat, ut disc. 36.

Pluribus alius apud feuditas cadentibus questionibus super rebus, in quibus feendum datum, vel in fructibus pendebit, aliquis accessionibus, quæ tamen in foro nulle, vel nimium rare sunt, ideoque de iis in sua fede, ac apud tractantes ex professo materiali yideri potest.

IV.

Qui possunt infundare.

Onamvis regula generalis apud feuditas, ac alios habent, ut omnis liberabitur eis honorum administrationem, infundare valeat, qui exprest in jure prohibitus non repertitur; attamen Scholis, & Academis, huic modo relinquendo generalitatem, pluresque illationes ex eis resultantes, foro parum congruas, attentio que magis communis præstatio uero, distinctio est quod.

Aut agitur de feudis Regalibus, ac Dignitatibus, & certum est hanc facultatem non competere, nisi Papa, ac Imperator, illisque Regibus, ac primi ordinis Principibus, qui antiqua Romani Imperii superioritate praefecti, tanti sunt in suo Regno, vel dominio, quantus est Imperator in Imperio.

Cadente potestatis questione, ubi agatur de tali infundatione, qua notabilem Regni, seu Corona, vel dominii feifuram, vel deturrationem causet, potissimum vero, ubi Regnum, vel dominium haereditarum non sit; super quo tamen raro juristi conceditur in foro per iuris tramites id examine, ac decideri, cum potius ea, que summaratio rerum dicitur, illudque anagramma patrum, quo ex eisdem literis componitur, ex quibus componitur etiam jus (unius litera ordine mutato) huiusmodi questiones decideri.

Allii vero, qui jure feudi, vel allodi Regna, vel dominia cum aliqua subiectione ab alio recognoscunt, quamvis jura Principatus, ac supremi Imperii obtineant, possunt quidem concede feudum cum jurisdictione, & Imperio subordinato in Baronum, non autem Principum figura, ideoque non in feudum, vere dignitas, cum nemo ibi equaliter facere valeat, nisi accedit affluentius alterius supremi, cuius auctoritate potius id fieri dicitur.

Benem tamen, ex recepto uero, etiam huiusmodi inferioribus, atque subordinatis feidis, illi Principes alium superiorum habentes, adjiciunt dignitates, abusivas tamen, ac imprædictas, pro aliquibus potius honifice effectibus, non rationales, utrūque Sicilia Regni prædicti, ubi talis præstatio ex confunditione solvatur, ut præferunt in enunciatis utriusque Sicilia Regni prædicti, ut illudque feudales, per sebarbaro vocabulo explicatur, ideoque inhabilitates ad hoc servitium in capaces feudi existunt.

Hinc proinde Clerici, tam secularis, quam Regulares, utpote rati servito inabilitates, per feudales confundentes generales, foris vero per dictorum Regnum leges particulares, inhabilitates sunt ad feudorum asequectionem, vel retentionem.

Adeo ut si secularis in sacris ordinibus existant, Regulares autem professionem irretractabilem emiserint, sedum ad feudum delatum asequeendum inhabiles existant, verum etiam asequeuntur illicet amittant, illudque proximiiori agnato, vel isto non existente, Domino, tamquam per mortis speciem apteriant.

Quatenus vero secularis in minoribus, Regulares autem in statu novitiorum existant, feendum in statu habili, & capaci jam asequeuntur non amittunt, nisi pro status mutatione non possint, consumates reddantur; asequeundi autem adhuc incapaces reputantur, juxta magis rigorosam opinionem, quamvis co statu dimisisti, secularum afflire præsumpti; verior autem, magisque recepta opinio est in contrarium, ubi inra competentem terminum pro iudicio arbitrio, vel locorum confuetudine taxatum, vel taxandum, animum declarant; quinimodo eidem adhuc indeterminato, an priorem statum retrahere, vel alterum divertiendum afflire velit, aliquis competens terminus assignari solet.

Cestas hæc inhabilitates ex particuli provincialium, vel feudorum confuetudine, itemque ex ipsius domini dispensatione, qua tamem in ceteriori Sicilia Regno concedi non solet, nisi per speciem tenore, feudal administrationis de confessione legitimi, & capacis successoris, qui inter feudatarios deripiunt perlevarat.

Sive ubi agatur de feidis Papæ, de Ecclesiis Romanæ temporalis ditione, ubi Clerici, & in facris, & Episcopi sunt capaces; ac generaliter de illis aliarum Ecclesiæ, quarum coniunctio, vel statuum non obstat.

Quam-

Quamvis autem aliqui opinentur Cardinalitiam dignitatem in hoc privilegiatum esse; erronea tamen opinatio est, cum originaria traditio, que Cardinalium favore habeatur, proveniat ab infinita circumstantia, ut de feudo Status Ecclesiastici agatur, quod commune est omnibus Clericis secularibus; quinimum non desunt volentes, ut Regulares etiam, ad Episcopalem dignitatem assumpti, capaces quoque existant. De his omnibus circa Clericorum capacitatem, vel incapacitatem, & habilitatem, dicitur 17, & 18. 43. & 53.

85. Et quanvis plurim Canonistarum sensus (quibus etiam aliqui feudis adhaerent) ut hujusmodi leges, Clericorum, & Ecclesiasticorum inhabilitativa, ut post Ecclesiastice libertati contraria, pro cassis, ac iritis habenda sint; posterior tamen, passimque recepta est contra ipsam opinionem, cum prohibens non veniat dominus rei sue; quam alteri concedit, sibi bene visum legem adire, probabilis etiam rationis fomento non defutatur, ut nemp sibi subditos milites, ac fedatarios, eos non inhabiliantur ob Clericatum, tanquam pone inducivum, sed defiderando in eis vasallis statum laicalem, tanquam conditionem, seu qualitatem, sine qua ejus intentio, non sit concedendi, ut d. dicitur 64. & in aliis proximis.

86. In militari vero Ecclesiasticorum professoribus, aliqui non improbabilis dubitandi ratio cadit, quod istis bene congruat status militaris, ob quem, servitium feudo proprio connaturale, praefari valeat; atque in iis militis, que licet Ecclesiasticae, ac Apostolicae Sedis auctoritate erecta, verum tamen regularem, seu religiosum statum non inducit, magis receptusus inhabilitationem non inducit, nisi particularis scripta, vel non scripta lex alterius statuat; in iis vero militis, in quibus iam solenniter, ac validè profecti, verum religiosum statum assument, ideoque sub Clericorum nomine veniunt, ut praefatim milites Hierosolymitanii confessur, regula est negativa, in pleniori tamen dictioribus, vel Provinciis, de consuetudine limitata.

87. De facilitate tamen per Principem, seu dominum habilitari solent ex modo, quo certius frequenter habilitari ad facularia officia, quae jurisdictionem, ac administrationem connexantur; vel ad munera militaria Principum facularium, ad quae non ita de facilis Clerici faculares, vel Regulares Claustrales habilitantur.

88. Extra controversiam vero est, ut hic status militaris, abique solemni irretractabilis professione, atque in statu novitatis, talem inhabilitatem non inducat, ut discutatur.

89. Adhuc tamen frequens praxis docet, Prelatos, alioquin Ecclesiasticos, Principum facularium feudarios effectione feudi, quod Ecclesia per eos administrare concessum sit; atque ubi de feudi qualitate confitat, omnis quæsito cessa, cadere solita in ambiguo, ac scilicet Castrorum a Princeps laicis concessum, de cuius titulo non constet, jure feudi, vel allodii concessum sit, allodialitas præsumptione afflent, etiam ubi in privatis, in contrarium sit regula, & quatenus iuri allodi, an iustus verum, & proprium sit, quod ipsius Principis laici superioritatem, ac altum dominum excludat, de quo in sua lede, dicitur 60. & in aliis proximis.

Sive autem ex particulari domini indulgentia, & dispensatione, five ratione Praetaræ, ac administrationis Ecclesiæ, cui feudum competit, Clericus, vel Ecclesiasticus feendum possidat, in iis, quæ adipsum pertinent feendum, ejusque annexa, non autem in aliis, fori clericalis exemptione, ac privilegio non obstantibus, domino quamvis laico subdito est, enucleatur sicut.

90. Hinc proinde in Papa non leviter est quæfatio, an ita capacitas detur, obtinendi feendum ab alio; aliquibus affirmari videntur tenetibus, quasi quod Pontificalis dignitas tollere non debat illam capacitatem, quam quilibet prius obtinet; alius autem id negantibus, eo quia incomparabile sit, Summum Pontificem, ac primam Apostolicam Sedem, omnium Principatum supremam, ejus subdito, ac inferiori vasallagium, ac servitium debere, quodque propter ea Caffra, & loca per alios Principes Romane Ecclesiæ, vel Apostolicæ Sedis concessa, pleni allodi naturam assunt, nilque in concedente remaneant, ut in concessionibus, quæ inferioribus Ecclesiis sunt, remanere comparibile est; sive autem in sua fede, cum id non defalci certam recipiat determinationem, sub compendio explicabilem, ut eodem dicitur 60.

91. Feminæ item ad feudi recti, ac proprii assecuruationem,

vel retentionem inhabilitate sunt, omnesque ab eis tanquam ex infecta radice descendentes, cum feudales consuetudines, masculos agnos tantum, regulariter feudorum habiles presupponant; nisi Regionis, vel Principatus peculiaris scripta lex, aut investitura formula, alter non disponat, ut praefatim in dictis uribus Regni feudis, aliarumque Italæ ditioribus frequentior ait docet.

Iste autem accedente, feminarum, vel ab eius descendenti vocatio, subfiliaria est, in masculini scilicet sexus defectum, expectato tamen tempore aperte successionis, unde propriece, masculorum superventientia, jus feminæ jam quæsum, inquit legitime delatum, quamvis non agnitus, non tollit, cum feda, tanquam species beneficiorum Ecclesiasticorum administrationem annexam habentia, vacare, aque in suspensi state non valeant, quamvis futura existentia prius vocati (pes duret; quæ tamen suspensi datur in allodialium fidei commissis, ac primogenitū, & majoribus, non tamen in illis Hispania, ubi denegata suspenzione, idem quod in feudi, ac beneficiis, receptum est).

Atqueatque feudalum consuetudinum generalium dispositione, sexus femininus, aliquid ab origine trahentes, masculino agnitione existenti in feudi veris, & propriis locum cedunt, quamvis remoriori, non curatis linea gradus, vel statu prærogativi.

In praefatiorum autem utrasque Siciliae Regnum feudis (ut præmissum est) individuis, cum ordine primogenitura, seu Francorum regulandis, secut est, quoniam iuxta primogenitum ordinem, seu naturam, linea primus occupat locum, eique cedunt, ne dum gradus, vel etas, sed quod fortius est, etiam sexus, idemque magis receperunt est, ut neptis ex primogenito prædefuncto, quamvis sexus, gradus, ac etatis dispari, ac inferioris conditio, adhuc tamen ex prærogativam lineam per ejus patrem saltem habituiter transmisso, vincat filium secundogenitum, ac patrum respectu, ut infra in successione Rubrica de feminarum, vel ex eis dependentium cursu, dicitur 13. & 18.

Illegitimorum natum defectu laborantes, qui in eo statu perseverent, eorumque descendentes, quamvis legitime procreati, utpote ex infecta radice, inhabiles reputantur; nisi macula ablita sit per subsequens matrimonium, quod data habilitate de tempore procreationis, ejus conformatum effectum retroactum operetur, cum tunc etiam ad effectum successionis feudorum, a veri in conflanti legitimi matrimonii procreatis, ita legitimati non differant, nisi lex investitur, vel mos regionis, præventionem in constantia matrimonii, expresse exigat, ut in dicitur 15.

Ubi vero legitimatione sequatur ex privilegio, distinctio est inter eam, que directe, ac immediate concedatur a supremo Princeps, qui derogant legibus, atque tollent, de jure aliorum, potestatem habeat, ipseque sit etiam feudi dominus, vel feendum sub eis Principatu, ac Imperio existens, concedatur ab eo, qui sibi omnino subordinatus est, ac subditus in omnibus; & illam, quæ concedatur ab inferiori Magistratu, legitimandi facultatem ab eodem Princeps habente.

In prima enim specie, quoties natum restituimus generalis, ac indefinita sit, nullam habens conditionem, vel restrictionem, eaque obveniat re integra, & ante factum casum successionis (nisi agatur de concurvo filiorum, vel aliorum ejusque gradus, qui verè legitimati, & naturales ex matrimonio procreatis) jure legitimo habent videtur, etiam ad hunc effectum, nisi regionis, vel ipsius investitura scripta, vel non scripta lex aliud disponat.

Cadente quæfatione, ubi non integra, & post factum casum successionis, vel delationis, ea concedatur, adeòtus jus quæfatum, vel delatum remotori agnato legitimo tollat, aliquibus opinabili, potestatis etiam defectum in Princeps, isto casu concurrens; contrarium vero quoad ea, quæ forum exterrum concernunt, verius est, ubi clara sit voluntas, in dubio excludenda, cilum in iis, quæ a legi positiva manant, Princeps plenam habeat potestatem; quod generaliter in aliis impedimentis, vel habilitibus, ratione Clericatus, vel sexus, aut infirmitatis, ac similius procedit, cum eadem sit ratio, ut subtit. de Regalibus, dicitur 148.

In altera vero specie legitimatio ab alio inferiori concessa, cupus facultas aliquam non habeat restrictionem, ad cuius limites operativa tantum est, etiam in rebus indiferren-

rentibus; distinctio est, an agatur de feudo mere hereditario, ac improprio, ut supra jure allodii regulanda, & recipienda veniant ea, quæ in rebus indiferentibus in jure communii Romanorum, vel alio municipaliter sunt, ea praefatim attenta circumstantia, an legitimatio de voluntate ejus, de cuius jure hereditario, ac libere dispositionis agitur, sequitur sit, juxta eam, quæ testata, vel intestata, aut fidei commissariæ successioni materiali percutiunt, ac determinata sunt; in veris autem, ac propriis feudi formam pacis, & providentia, vel mixtis habentibus, verius est hanc inferioris legitimationem non sufficere.

106. Ea quoque specialitate in hac feudi materia accedente, ut quamvis supremi Principis, vel alterius, vera, plena que natum restituto sufficiat, etiam pro indiferentibus aliis, honorificent, vel aliquis præminet grata, ad differentiam illius antiqua (hodie saltē in Italia oblitate) feudorum speciei, quæ ignobis, ac servile mechanum onus annexum habebat.

Credunt alii, feminarum, vel Clericorum, sive extra reorum haredium habilitationem, aut alienandi facultatem singulariter, ac diffricte, hanc impropriationem inducere. Sed clarus est equivocum eorum, qui ut supra juris communis potius, quam feudalis peritiam habent, cum nimis frequens, receptaque praxis doceat etiam in majoribus, ac Regalibus feidis dignitatibus, in quibus de vera, ac propria feudalitate nefas eis dubitare, aliquam ex hujusmodi impropriationibus accedere, praesertim illam coequalis, vel subfiliaria feminarum habilitationis, quæ frequens est, ac panè connaturalis hodie reddita videatur; ut etiam habilitatio Clericorum pro dictiorum, seu Regionum qualitate, ac moribus; atque altera pro illa alienandi facultate, quam ob feudorum frequentiam, ex foro commercii motivo, confutato induxit.

Ita enim ex his, vel similibus alteratis qualitatibus refutat, ut si quidem feudum in aliquo à recti, ac proprii feudi natura devians, in parte tamen alterata, in reliquis vero suam retineat naturam. 117

Prout erronea est opinio voluntum, ut feudum, quod non gratuit, sed pecunia, vel alia aequivalenti recompensa mediante, concessum sit, (quod emptum appellari potest) omnino improprium sit, allodii naturam habens, cum nimis frequenter habeamus utrum illorum feudorum, quæ extra controversiam talia sunt, ita quæsta, vel concepta.

Magis erronea est altera opinio, ut causa meritorum, (potissimum vero, ubi hæc ad speciem deducta sunt) hunc effectum producat, cum meritorum remuneracionem, feudorum marrem, vel caufam eorum usus, ac introductionis suis, certum sit, emeritis etenim, ac fidelibus, non autem demerentibus, ac ignavis, vel ignotis, hujusmodi concessione congruent.

Neglectum quoque fidelitatis iuramentum, hanc impropriationem caufare aliqui opinati sunt, sed etiam male, cum hoc sit quidem non lege feudalitatis argumentum, non tam adeo necessarium, ut ejus omisso, feudi substantiam corrumpat.

Ruflicitatem item feudi, seu carentiam jurisdictionis, & imperii, idem operat, aliquorum opinio est; sed pariter erronea, cum iurisdictio, vel civilitas, non sit feudi effectuale, seu necessarium requisitum; datenim potest etiam in eadem concessio Castrorum in feudum, & illa jurisdictionis in allodium.

E converto autem ex jurisdictione, ac imperio, sive ex iuramento fidelitatis, aut aliqua servitio, vel subjectione praefatione, veram ac propriam feudalitatem refutare, aliqui arbitrii sunt, adhuc tamen erronei, cum hæc aliquam impropriam, ac remotam feudalitatem percute videantur, pro Princeps, vel alterius superioris alto domino, ac superioriter denotanda in veri, ac proprii independentis allodiis exclusionem, corrupta in reliquis propria feudis natura, illaque allodii potius attendenda.

Corruptum igitur est, hanc facti potius, quam juris questione esse, ideoque certam, ac determinatam juris regulam, seu theoriam non recipere, sed pro singulorum causam qualitate, ac circumstantia, praetertim vero pro dictiorum, seu Regionum legibus, vel moribus, determinantem esse; prædictis, ac similibus administraculis, vel argumentis pro qua, vel respectivè altera natura, seu qualitate attendendis, pro coram numero, & qualitate, ac præponderantia, ut de hac materia feudi proprii, & improprii, cod. dicitur 11.

Cessant vero hujusmodi ambiguities, & questiones in illis Dictionibus, vel Regionibus, in quibus feudorum codices, seu libri diligenter teniuntur, ut praefatim praxis docet pluribus enunciati Regni Siciliae citra, seu Neapolitani, in

si, in quo feudorum libri, seu codices diligentissime tenentur, Quaterniones ibi appellati, unde quaternatorum, & non quaternatorum feudorum termini prodicuntur.

Ubi etenim in quinterioribus descripta sunt (unde quaternata dicuntur) sunt feuda vera, & propria, que ibi dicuntur in capite; ubi vero non sunt descripta, impropria sunt, ibi nuncupata plana, & de tabula, aliquidcum jure censenda; datur tamen quedam mixta qualitas explicari loquitur sub nomine feudi quaterni secundum quid, quia nempe feudum obtineatur a feudatario, de confesso tamen Regis, unde propter non sit proprius feudum directe obtinetur a Rege, quod dicitur in capite, sed ratione assensus describatur in quinterioribus, istoque causa, de utraque participi qualitate, que juncta questione diversas species, uno, vel altero iure est regulandum, ut in sua fide dicitur.

Atque generaliter dominii libris, in quibus feuda debet solent, nimirum deferendum esse, pro affirmativa, vel negativa receptione est, quamvis iustus vehemens quidem ad ministrum sit, non tamen necessarium requisitum, cuius defectus feudi substantiam corrumpat.

Investitura feudi per connatale requisitum est, non tamen scriptura necessaria urget, cum proprii investitura Principatus, ac bellum indicendi solum alto, seu alijmodo, ac homagii recognitione reservatis, absque alias servitiis, ac obedientiis, & subjectionis obligatione, cum tunc ipse feudatarius scipsum tueri teneatur.

Ubi autem copulativus defectus accedit investitura, ac servitiis, magna resalute videtur probatio, feudalis qualitas exclusiva, contraria tamen non excludens meliorem probationem, atque ad affirmativam, vel negativam, nimirum quoque conferit observantia circa petitum, vel negligientiam eam renovationem, que per novum feudi successorem de jure feudali petenda est, ut in renovationis rubrica; non exclusis aliis argumentis, ac probacionis speciebus pro facti qualitate.

Ad veri tamen, ac proprii feudi nobilis qualitatem defundam, potissimum attendenda est domini qualitas, & an indicendi belli si habeat, in quo verificabile sit persona, ac militare servitium, quod videatur feudi veri, ac proprii essentiale requisitum, ut supra quoq; advertitur dicitur.

VII.

De oneribus, & servitiis, ad que feudatarius tenetur erga dominum, & e converso de oneribus, & de obligatiōnibus dominica erga feudatarum.

Ubi ex lege universali scripta, seu non scripta, omnium feudorum eiusdem dominii, vel regionis, vel ex particulari lege investitura, certum servitium prescripsum est, illud extra controversum praestandum est, quod pro ferre communis ufo, ubi praefertim agitur de domino, qui frequenter eius Principatum, vel dominium pacificum habet, ad aliquam realem praeftationem annuum, loco servitii, vel homagii subrogatam, redactum est, ut praefertim contingit in dicto ceterioris Sicilia, seu Neapolitanum Regno, ubi loco servitii, annua quadam praefata solvit, sub adobs. eius, ubi explicata; questione cadente, an & quando hujusmodi praeftationis neglegit solvit, caducitatem caufer, & an mora aquitativa purgatio concedenda sit, quod pro variis provinciarum, vel dominiorum legibus, vel servitio, diverfant recipit determinationem, ut infra in propria deviationis, vel caducitatis rubrica dicitur.

Per hujusmodi autem reali praeftationis obligationem, ac solutionem (posito feudo vero, ac proprio) non celsus obligatio fidelitatis, ac reverentiae, minime altera servitii personalis, ubi praefari potest, vel per subftitutum in bello, aliique domini urgentibus necessitatibus, & occurrentis, quod tamen certam, ac determinatam regulam generali non recipit, cum dominiorum, seu regionum legibus, vel more in hoc totum faciant.

Qualia vero sint ea servitia, vel obsequia, seu fidelitatis argumenta, que feudatarius domino praefare tenetur, & quando ab eis regdat excusabilis, praefertim vero ubi idem fit plurimum dominorum feudatarum, five vasallorum, cui potius servire, & obedire, ac fidelitatem servare tenetur, quodque naturali, & originario, seu ei, in cuius ditione major pars feudorum habetur, agitur in sua fede.

Ei quid in concilio utriusque mediat, ac immediati domini, ut immiedato potius, quam medieto tenetur, habetur infra in dicta devolutionis, & caducitatis Rubrica, ubi de fideliora, aliique caducitatis causis,

Quem admodum autem feudatarius domino servire, obedit, ac fidelis, & obsequens esse tenetur, ita est converso ex correlati vorum natura, dominus tenetur feudatarum protegere, ac tueri.

Hinc proinde si dominus pro recuperatione feudi, quod citra feudatarii culpam, ab eis iniuris, vel alia occupatum fit, seu pro defensione, ac tutione, ne occupetur, expensas faciat, aliaque damna patiatur, non petri a feudatario, quem est converso competit feudatario, si de proprio eas magnas, ac notabiles faciat pro hujusmodi recuperatione, vel utriusque expensas, ad quas dominus rebeat, ut dicitur 57. & 58. quod tamen pro communi ufo, ne certam, ac generaliter regulam recipit, sed pro minorum, ac regionum moribus, vel feudorum qualitate decidit, ubi scilicet feuda inferiora sunt, sub dominii omnimodo subjectione, ac obedientia, & servitio, ex quibus de consequenti tutela, ac protectionis onus in domino refolent.

Sicut autem, ubi agitur de feudis regalibus, a cetera dignitatibus, cum omnimodo Imperio, & regalibus, iure que

Principatus, ac bellum indicendi solum alto, seu alijmodo, ac homagii recognitione reservatis, absque alias servitiis, ac obedientiis, & subjectionis obligatione, cum tunc

ipse feudatarius scipsum tueri teneatur.

Quia vero forus raro, vel manquam audit has questiones, que non per iuristum regulas, sed per ea instrumenta, in quibus ultima ratio rerum constituit, decidi solent (juristum traditionibus, ac opinonibus ad colorem, seu praetextum frequentius deservientibus;) hinc proinde pars regalium, vel impenetrabilis consuetudo, qua privilegi, vel alterius tituli melioris viu habet, aliquod jus regale (ex illis tamen inferioris ordinis) concedat, ut puto in iure collectandi, & in iure privativo, seu prohibendi, & similibus.

Primo causa, ut sunt feudatarii, ac Barones utriusque Sicilia Regionum, (quorum, ut jam insinuatum est, uniformis est subiectum natura, seu qualitas,) regalis tam primi, quam ultioris ordinis Regis reservatae sunt, neque sui feudal investitura veniunt, nisi pecuniae privilegium, vel immemorabilis consuetudo, qua regale, vel alterius tituli melioris viu habet, aliquod jus regale (ex illis tamen inferioris ordinis) concedat, ut puto in iure collectandi, & in iure privativo, seu prohibendi, & similibus.

In altero autem causa, (exceptis regalibus majoribus, qua a supremo domino abesse non debent, nec possunt, ne sibi aequaliter habent, quod in iure daturum) in reliquis dictam implicantiam non habentibus, nil suadere, seu prohibere videtur, cur id quod ante obtinebat, continuari non debet; semper tamen observantia nimium deferendo, ut de hac materia Regalium, dicitur 63. & 64.

Quamvis enim in ditione temporali, Ecclesiæ praefertim, via observantia praescriptive causa detur, ob decreum irritans in Apostolico Constitutionibus adjici solutum, quod quamcumque incit possefionem, fine qua prescripitionis initium impedit dicitur, ubi tamen ita res ambigua sit, quod interpretationis capax existat, eidem observantia tangunt interpreti obstatum non obstat, ac etiam, quia effectivare legem, ac fidem, sub qua ille, qui saleme de facto non erat, subdus, taliter fecit, ut dicitur dicitur 63. ac etiam dicitur 64.

Quia vero aliquibus nimium benemeritis, Dominus aliquas infolitas, ac majores prærogativas concedere solet, ut praefertim in dicto Neapolitano Regno praxis docet, circa secundum, ac etiam tertie instantie competentiam, sive circa derogationem privilegi electionis, ac variationis fori, cum similibus, hinc dubitari solet, an devoluto feudo, eoque postmodum alteri concessio absque alia expressione, idem privilegium tamquam reale, ac feudo jam annexum, reperitum quoque ceaufatur, quod ab investitura clausulis, ac verbis, vel ab identitate rationis, ob confimilem benemeritiam, vel ex eo, quod conseruit privilegium conceatum huius in forma reali potius, quam personali, aliique se circumstantis, hanc voluntatem verisimilius feudantibus, decisionem recipi pro facti qualitate, regula in dubio existente negativa, eademque regula, ac respectivæ limitatio in dignitate, vel titulo procedit.

In his autem bonis, quae jure allodiis intra feudi fines per feudatarum possessa, ratione publications, vel alias, cum feudo ad dominum devolutum, quodlibet cadere solet, ac feudo annexa, & incorporata ceaufatur, adeo ut in feudo, quod simpliciter alteri postmodum concessum est, veniant neque, quod facti potius, ac voluntatis questionem continet, quam juris, vel quia ex facti circumstantiis constet, ab ipso primo possefionebus feudo annexa esse, ideoque feudatarii naturam aliumphile; vel quia in vestitura verba, vel alias defuncta domini voluntas idem suadat, ut dicitur 63.

Magni resultante argumento à preti quantitate voluntatem regulante, vel satis argente, quando emptitia, vel alias correspondit, ut concessio.

Juridictio, ac Imperium, feudo per necessitatem annexatione sunt, statque simul, feudum esse penes unum, juridictio non autem penes dominum, vel penes alterum, sive utrumque

que penes eundem diverso iure, unum scilicet in feudum, & alterum in allodium, vel ejusdem nature, sed à diversis fontibus, ut dicitur 62.

Ejusdem autem jurisdictionis majoris, vel minoris annexio, a Provinciam, vel Regionum legibus, vel moribus derivat, ideoque certam regulam non habet.

In Italia etenim, ut plurimum (cum raro contrario exemplo diverso,) jurisdictione annexa est feudo, vel alterum, cum aliqua majori, vel respectivæ minori subordinatione domino, ejusque Magistratus, juxta singulorum Principatum leges, ac mores; in Germania vero longe maior est feudatariorum jurisdictionis, ac potestas, & in Hispania, & Gallia (ut fertur,) vel nulla, vel latius modica est, quandam honorificam preeminentiam redolens, quoties alios Regii munera robur adjunctum non sit, quamvis titulus, vel dignitas adsit; licet praeclarum in Hispania, feudorum propriis uitis haberi non videatur, sed totum sub illorum majoratum, ac primogenitorum nominis possidente, illis majoribus, ac primogenitus titulo decoratis ibi facientes eam figuram, quam in Italia, & Germania faciunt feuda.

Qualis autem sit jurisdictionis feudatarii, vel Baronis, & quomodo exerceri debet, & quantum se extendat; sive an sit cumulta, vel privativa, cum Princeps, seu Dominus, & quod delicta sunt reservatis Principi, ad feudalem materiam non pertinet, sed potius jurisdictionalem, ideoque ibidem tanquam in propria fede videndum; ac etiam in alia fede Regalum super iure concedendi abolutions, & gratias, ac securitates, que sub salvi conductus nomine extinguntur.

In ordine vero ad feudi incolas, feudatarii prærogative diversae sunt, per Regionum, seu titutionis legibus, ac moribus, ut plorunque feudorum uibus, tam circa primi Civis praeminentiam in paucis, aliisque civicis uibus, & communitatis, quam circa alias civicas praeminentias, ac etiam pro diversis regionum moribus, in dicto praefertim criterio Sicilia Regno, pro coactione unius vassalli, ad ei ferventium in iure economico, seu administratorio frumentum teuti, sive Etruri vocabulo explicari solet, quam circa quoddam adiutorum pro filia maritanda, vel in priogenito suscepitione, aut alia contingentia, per vassallos Domino praefundam, sive circa munera, que ceris anni reglementarioribus, ex benevolentia uita, in necessitatem transuerunt.

Cadente questione, an devoluto feudo, hec munera, vel alia servitia, quae de jure debita non sunt, sed benevolentia, seu facultatis initium habent, cum feudo ad Dominum devoluntur, vel altera, quod vero est negativa, nisi facti qualitas limitationem suadat.

Frequentes item esse solent clamores, vel recursum Vassalorum aduersus Baronis, vel super dicto immoderato civico usu facti, quando istud communale sit, vel circa nimis restrictum ipsorum Vassalorum civicum uitum, quando territorium sit Baronis, vel circa levitorum, & angariarum, ac similibus, hinc dubitari solet, an devoluto feudo, eoque postmodum alteri concessio absque alia expressione, idem privilegium tamquam reale, ac feudo jam annexum, reperitum quoque ceaufatur, quod ab investitura clausulis, ac verbis, vel ab identitate rationis, ob confimilem benemeritiam, vel ex eo, quod conseruit privilegium conceatum huius in forma reali potius, quam personali, aliique se circumstantis, hanc voluntatem verisimilius feudantibus, decisionem recipi pro facti qualitate, regula in dubio existente negativa, eademque regula, ac respectivæ limitatio in dignitate, vel titulo procedit.

In his autem bonis, quae jure allodiis intra feudi fines per feudatarum possessa, ratione publications, vel alias, cum feudo ad dominum devolutum, quodlibet cadere solet, ac feudo annexa, & incorporata ceaufatur, adeo ut in feudo, quod simpliciter alteri postmodum concessum est, veniant neque, quod facti potius, ac voluntatis questionem continet, quam juris, vel quia ex facti circumstantiis constet, ab ipso primo possefionebus feudo annexa esse, ideoque feudatarii naturam aliumphile; vel quia in vestitura verba, vel alias defuncta domini voluntas idem suadat, ut dicitur 63.

Ei converso autem, Baronis, vel feudatarii onera erga Vassalorum, feudi incolas verantur circa protectionem, ac defensionem, cum Vassalorum pater dicatur, ac etiam circa justitiam administrationem, & officialem deputationem, & quod magis controversia ansam praebet, circa permissionem usus in paucis, lignis, aqua, cultura, & aliis, sine quibus alii in rem utramque cogentur, pro locorum ac populum qualitate, regionumque legibus, ac moribus, ideoque non de facili certa, & determinata regula defuerit statu potest, atque sub dicta Regalum tractatione potius, quam sub ista feudali hujusmodi questiones cadunt. De his hoc tit. dicitur 65. & sub tit. de Regalibus, dicitur 145. & 146. & sub tit. de servitibus, dicitur 63. & 42.

Quia vero aliquibus nimium benemeritis, Dominus aliquas infolitas, ac majores prærogatives concedere solet, ut praefertim in dicto Neapolitano Regno praxis docet, circa secundum, ac etiam tertie instantie competentiam, sive circa derogationem privilegi electionis, ac variationis fori, cum similibus, hinc dubitari solet, an devoluto feudo, eoque postmodum alteri concessio absque alia expressione, idem privilegium tamquam reale, ac feudo jam annexum, reperitum quoque ceaufatur, quod ab investitura clausulis, ac verbis, vel ab identitate rationis, ob confimilem benemeritiam, vel ex eo, quod conseruit privilegium conceatum huius in forma reali potius, quam personali, aliique se circumstantis, hanc voluntatem verisimilius feudantibus, decisionem recipi pro facti qualitate, regula in dubio existente negativa, eademque regula, ac respectivæ limitatio in dignitate, vel titulo procedit.

In his autem bonis, quae jure allodiis intra feudi fines per feudatarum possessa, ratione publications, vel alias, cum feudo ad dominum devolutum, quodlibet cadere solet, ac feudo annexa, & incorporata ceaufatur, adeo ut in feudo, quod simpliciter alteri postmodum concessum est, veniant neque, quod facti potius, ac voluntatis questionem continet, quam juris, vel quia ex facti circumstantiis constet, ab ipso primo possefionebus feudo annexa esse, ideoque feudatarii naturam aliumphile; vel quia in vestitura verba, vel alias defuncta domini voluntas idem suadat, ut dicitur 63.

Ei converso autem, Baronis, vel feudatarii onera erga Vassalorum, feudi incolas verantur circa protectionem, ac defensionem, cum Vassalorum pater dicatur, ac etiam circa justitiam administrationem, & officialem deputationem, & quod magis controversia ansam praebet, circa permissionem usus in paucis, lignis, aqua, cultura, & aliis, sine quibus alii in rem utramque cogentur, pro locorum ac populum qualitate, regionumque legibus, ac moribus, ideoque non de facili certa, & determinata regula defuerit statu potest, atque sub dicta Regalum tractatione potius, quam sub ista feudali hujusmodi questiones cadunt. De his hoc tit. dicitur 65. & sub tit. de Regalibus, dicitur 145. & 146. & sub tit. de servitibus, dicitur 63. & 42.

De alienatione, vel obligatione feudi, diaque dispositione inter vivos; Et etiam de precriptione; Et de alienatione, vel obligatione, diaque dispositione.

ne fructum, vel communitatis;

Et de materia assensus.

C adit hæc inspectio in veris, ac propriis feudis, que ju-

re feudali regulantur, non autem in improptis, & cor-